



DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 142 S

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Foreløpig utgave

Prop. 142 S

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Foreløpig utgave

Innhold:

1	Økonomiske virkninger av koronapandemien.....	6
1.1	Innledning og oppsummering	6
1.2	Oversikt over tiltak som så langt er vedtatt eller foreslått	8
1.3	Oppsummering av forslagene i proposisjonen.....	10
2	Forslag under det enkelte departement	11
2.1	Kunnskapsdepartementet	11
2.2	Kulturdepartementet	13
2.3	Justis- og beredskapsdepartementet	16
2.4	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	17
2.5	Arbeids- og sosialdepartementet	20
2.6	Helse- og omsorgsdepartementet	37
2.7	Barne- og familiedepartementet.....	44
2.8	Nærings- og fiskeridepartementet.....	46
2.9	Landbruks- og matdepartementet	52
2.10	Samferdselsdepartementet.....	53
2.11	Finansdepartementet.....	54
2.12	Olje- og energidepartementet	59
	Forslag til vedtak.....	61

Foreløpig utgave

Foreløpig utgave

Prop. 142 S

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

*Tilråding fra Finansdepartementet 21. september 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Økonomiske virkninger av koronapandemien

1.1 Innledning og oppsummering

Koronapandemien har preget Norge og verden sterkt det siste halvåret. Koronaviruset rammer liv og helse. Pandemien og smitteverntiltakene har fått store konsekvenser både for enkeltpersoner og bedrifter, for norsk og internasjonal økonomi. De langsiktige konsekvensene av pandemien kjenner vi ennå ikke omfanget av, og det er fortsatt fare for tilbakeslag i bekjempelsen av viruset både i Norge og andre land.

Norsk økonomi er fortsatt preget av koronapandemien og de strenge smitteverntiltakene som ble innført her hjemme og i resten av verden. Samtidig har gjeninnhenting startet raskere enn mange fryktet. Smittesituasjonen i Norge kom raskt under kontroll etter den kraftige smitteøkningen i mars, og mange av de strenge smitteverntiltakene er blitt lempet på. Sammen med de kraftfulle økonomiske krisepakkene har det lagt grunnlag for at aktiviteten i norsk økonomi har kunnet ta seg markert opp igjen fra et svært lavt nivå.

Selv om gjenopphevingen har gått raskere enn vi så for oss på forsommeren, vil aktivitetsnivået trolig være lavere enn normalt i lang tid fremover. Arbeidsledigheten er fortsatt høy sammenlignet med perioden før pandemien, og det er en risiko for at den fester seg på et høyt nivå. Usikkerhet og lav etterspørsel demper investeringslysten, og norsk industri melder om et betydelig fall i planlagte investeringer i år og neste år. Smittesituasjonen har nylig blitt forverret i mange europeiske land. Også i Norge har smitten økt den siste tiden. Nye smitteverntiltak er innført, først og fremst lokalt i de områdene hvor smitteøkningen har vært størst. Den positive utviklingen er derfor skjør. Samtidig vet vi nå langt mer om hvordan ulike tiltak virker, og vi er bedre rustet til å håndtere en eventuell ny oppblussing av viruset, både helsemessig og økonomisk.

Aktiviteten hos våre handelspartnere ventes i inneværende år å falle kraftigere enn aktiviteten i norsk økonomi, og gjenopphevingen neste år forventes å bli svakere. Norsk eksportrettet næringsliv vil således møte en krevende markedssituasjon en god stund fremover. På den annen side har høyere oljepris enn de svært lave prisene i vårmånedene, og midlertidige lettelser i petroleumsbeskatningen, i noen grad dempet tilbakeslaget for oljeleverandørnæringen.

Myndigheter verden over har innført omfattende tiltak for å begrense de økonomiske konsekvensene av pandemien og smitteverntiltakene. Mange av de finanspolitiske tiltakene er tidsbegrensede, og rettet mot å styrke sosiale og økonomiske sikkerhetsnett i den mest akutte fasen av koronapandemien. Mange land har innført tiltak som kompenserer bedrifter for lønnskostnader for arbeidstakere som midlertidig jobber mindre som følge av smittevernrestriksjoner eller omsetningssvikt, og dette har bidratt til å holde arbeidsledigheten nede og husholdningenes inntekter oppe.

I Norge har koronapandemien og innføringen av strenge smitteverntiltak gitt behov for ekstraordinære tiltak i finans- og pengepolitikken. Målet var å motvirke inntektsbortfall både for bedrifter og personer, og bidra til færrest mulig konkurser blant levedyktige bedrifter, slik at den brå nedturen skulle få minst mulig skadevirkninger på lang sikt.

Norge har gode velferdsordninger med omfattende inntektssikring i forbindelse med ledighet, sykdom eller omsorg for barn. I tillegg blir skatteinnbetalingene mindre når inntektene for personer og bedrifter faller. Både inntektssikringsordningene og skattesystemet bidrar til at staten dekker mye av inntektsbortfallet i privat sektor ved et økonomisk tilbakeslag. Sammen med de svært omfattende ekstraordinære tiltakene som er iverksatt de siste månedene, har staten kompensert for hoveddelen av inntektsbortfallet i privat sektor. Tiltakene har med det bidratt til økonomisk trygghet for den enkelte og de har begrenset antall konkurser og tap av arbeidsplasser. Omfanget av tiltak har vært uten sidestykke i norsk moderne historie, noe som har vært nødvendig, gitt styrken i den økonomiske nedgangen. Det har vært bred politisk enighet om krisetiltakene.

De økonomiske krisetiltakene er midlertidige og skal fases ut etter hvert som den økonomiske situasjonen blir mer normal. Økonomiske tiltak som støtter bedrifter og personer som ikke er i aktivitet, kan gi uheldige virkninger om de opprettholdes lenge. Etter hvert som oppgangen i økonomien har fått feste, må slike tiltak erstattes av tiltak som stimulerer vekst, nyskaping og omstilling.

For noen tiltak innebærer det at de fases ut nå, slik som den brede kompensasjonsordningen til bedrifter med stort omsetningsfall. Denne ordningen var tilpasset en periode hvor grunnlaget for aktivitet var lite på grunn av de svært inngripende smitteverntiltakene, og ble derfor avsluttet ved utgangen av august. Ordningen vil bli erstattet med mer målrettede ordninger overfor næringer som fortsatt er direkte rammet av smitteverntiltakene, for eksempel reiselivet.

Andre tiltak er det behov for å justere og forlenge fordi pandemien og smitteverntiltakene fortsatt holder aktiviteten nede. Omfanget av permitteringer har gått kraftig ned siden toppen i april, men situasjonen i deler av arbeidsmarkedet er fortsatt slik at det er behov for å forlenge permitteringsperioden og utvide perioden med støtte til å ta permitterte tilbake i jobb. Smitteverntiltakene gjør også at det fortsatt er behov for kompenserende tiltak overfor kultursektoren, reiseliv og kollektivtransport.

Utviklingen i økonomien gjennom sommeren tilsier ikke behov for nye, generelle ordninger som retter seg mot hele økonomien. Mange av tiltakene som ble vedtatt før sommeren vil virke og skape aktivitet utover høsten, se omtale i avsnitt 1.2. Tiltakene i denne proposisjonen handler derfor i hovedsak om forlengelse og tilpasning av enkelte ordninger som i utgangspunktet hadde varighet frem til i høst, samt nye tiltak som følger av smittesituasjonen. De største bevilgningsforslagene gjelder følgende:

- **Permitteringsperioden** forlenges til 52 uker, men med fem dagers arbeidsgiverperiode etter 30 uker fra 1. januar 2021. Den andre arbeidsgiverperioden skal bidra til at det foretas en reell vurdering av sannsynligheten for at den permitterte vil bli tatt tilbake i bedriften igjen, før en bedrift velger å benytte seg av den forlengede permitteringsperioden. Kostnaden anslås til 111 mill. kroner i 2020 og 360 mill. kroner i 2021.
- Det etableres en ny periode med **støtte til å ta permitterte tilbake i jobb**, med varighet på tre måneder.
- Det foreslås å forlenge kompensasjons- og stimuleringsordningene for arrangører innen **kultur, idrett og frivillighet** ut 2020. Kostnaden anslås til 1,9 mrd. kroner.

- Støtte til **kollektivtransport** gjennom fylkeskommunale tilskudd foreslås økt med 1,5 mrd. kroner.
- Det foreslås flere nye tiltak for **reiselivet**. Blant annet foreslås det å opprette en egen kompensasjonsordning for reiselivsnæringen og forlenge og utvide omstillingsordningen gjennom en ramme på 250 mill. kroner for nye tilsagn. Det foreslås en tilskuddsordning på 25 mill. kroner for **reiselivsnæringen på Svalbard**.
- Regjeringen foreslår 200 mill. kroner til en **lokal kompensasjonsordning** for næringslivet i kommuner som opplever økt smitte lokalt med påfølgende lokale smitteverntiltak.
- Det foreslås 500 mill. kroner til **kommuner** som har hatt særlig store utgifter til oppfølging av **TISK-strategien** (strategi for testing, isolering, smittesporing og karantene).
- Det foreslås 500 mill. kroner til forhåndsavtaler om **kjøp av vaksine mot covid-19** gjennom EUs vaksinestrategi.
- Det foreslås 120 mill. kroner til **næringsutvikling i distriktene**, hvorav 80 mill. kroner til investeringstilskudd i regi av Innovasjon Norge primært rettet mot **reiselivs-bedrifter** og 40 mill. kroner til næringshage- og inkubasjonsprogrammene.
- Det foreslås å etablere **teststasjoner ved grenseoverganger** med en kostnad på 251 mill. kroner.
- Det foreslås samlet 177,5 mill. kroner (økte utgifter og reduserte inntekter) til å dekke utgifter til **sesonginfluensavaksine** for personer i risikogrupperne.
- De **400 midlertidige politistillingene** som ble vedtatt i forbindelse med Prop. 67 S (2019–2020) foreslås videreført ut 2020, til en kostnad på 82 mill. kroner.

Samlet foreslås det i denne proposisjonen nye koronarelaterte tiltak på 6,1 mrd. kroner.

1.2 Oversikt over tiltak som så langt er vedtatt eller foreslått

Siden 12. mars har regjeringen i syv omganger, inkludert denne proposisjonen, fremmet forslag om tiltak i møte med virusutbruddet.

Etter stortingsbehandlingen av Revidert nasjonalbudsjett og Prop. 127 S (2019–2020) før sommeren ble det anslått at krisetiltakene utgjorde til sammen 164,8 mrd. kroner.

Nye beregninger viser at flere av tiltakene som ble iverksatt i den aller første fasen, vil koste vesentlig mindre enn anslått. Det er flere grunner til at anslagene går ned. Tiltakene ble utformet på et tidspunkt med svært stor usikkerhet. I ettertid har de negative utslagene blitt mindre enn fryktet, og den økonomiske utviklingen er blitt bedre enn ventet. Dette har medført at for eksempel bevilgningsbehovet for kompensasjonsordningen rettet mot bedrifter med stort omsetningsfall er nedjustert med om lag 23 mrd. kroner. Tilsvarende er bevilgningsanslaget for lønnsstøtteordningen redusert med 3,3 mrd. kroner.

De midlertidige utvidelsene av inntektssikringsordningene over folketrygden, som mer generøse vilkår for dagpenger og sykelønn, anslås også å koste mindre enn tidligere anslått. Det kommer i hovedsak av at arbeidsmarkedet har bedret seg raskere, sykefraværet har blitt lavere og bruken av omsorgspenger har vært lavere enn først lagt til grunn. Til sammen foreslås utgiftene under folketrygden redusert med om lag 21,3 mrd. kroner, hvorav 17,5 mrd. kroner er vurdert å være koronarelatert.

Samlet innebærer oppdaterte beregninger at summen av de økonomiske krisetiltakene som er vedtatt eller som foreslås i denne proposisjonen, utgjør 126,3 mrd. kroner i 2020. Den store nedjusteringen illustrerer usikkerheten i situasjonen.

Tabell 1.1 oppsummerer de økonomiske tiltakene som så langt er satt inn i møte med koronapandemien i år, inkludert de forslagene regjeringen nå legger frem.

Tabell 1.1 Økonomiske tiltak som er vedtatt eller foreslått i møte med pandemien. Mrd. kroner

	Bevilgning 2020
Tiltak overfor bedrifter	66,1
<i>Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv.¹</i>	34,8
<i>Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt</i>	7,0
<i>Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning</i>	14,3
<i>Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene</i>	10,0
Utvidelser av inntektssikringsordninger for personer	16,5
Øvrige kompensasjonsordninger²	11,1
Tiltak for sektorer med samfunnskritiske oppgaver³	25,4
Andre tiltak	7,2
Sum økonomiske tiltak	126,3

¹ Omfatter bl.a. redusert lønnsplikt for arbeidsgivere ved permittering, redusert arbeidsgiveransvar for omsorgspenger og koronarelatert sykefravær, midlertidige skatte- og avgiftslettelser og ordningen med støtte til å ta permitterte tilbake i jobb.

² Omfatter bl.a. kompensasjon for kultur, frivillighet og idrett, og kompensasjon til riksveiferjene og tog- og kollektivtransporten.

³ Omfatter bl.a. bevilgninger til helsesektoren, kommunene, politiet og NAV.

Etter hvert som økonomien gradvis åpnet opp igjen og de mest inngripende smittevern-tiltakene ble lettet på, la regjeringen i mai frem sin strategi for *Norges vei ut av krisen: Skape mer, inkludere flere*. Tiltakene i strategien skal bidra til å få aktiviteten opp og samtidig møte de langsiktige utfordringene for norsk økonomi. Tiltakene knytter seg til følgende stolper, som sammen skal bidra til å få hjulene i norsk økonomi i gang igjen:

- Økt aktivitet og sysselsetting – få folk tilbake i jobb.
- Styrking og fornyelse av privat næringsliv – sikre flere bein å stå på
- Grønn vekst – skape en grønn fremtid
- Økt kompetanse – gjennomføre Utdanningsløftet 2020
- Inkludering og integrering – inkludere flere

Mange av tiltakene i strategien vedtatt før sommeren vil virke og skape aktivitet utover høsten. Blant annet gjelder dette bevilgninger til bygg- og vedlikeholdsprosjekter, tiltak overfor verftsindustrien og økte midler til kommuner som er særlig hardt rammet. Stortinget har også vedtatt økte bevilgninger til forskning, innovasjon og teknologi-utvikling, samt en egen grønn omstillingspakke.

Regjeringens forslag til budsjett for 2021 vil bygge videre på denne strategien. Strategien er både en vei ut av krisen og et godt steg på veien mot å løse de mer langsiktige utfordringene Norge står overfor.

1.3 Oppsummering av forslagene i proposisjonen

Det foreslås nye koronarelaterte tiltak på til sammen 6,1 mrd. kroner. Samtidig foreslås det flere nedjusteringer av anslagskarakter. Dette gjelder kompensasjonsordningen til bedrifter med stort omsetningsfall og lønnsstøtteordningen, samt bevilgningsendringer som følge av nye anslag for folketrygden. I tillegg er trygdeoppjøret hensyntatt i bevilgningsforslagene i proposisjonen. Det fremmes også enkelte mindre forslag som ikke er direkte knyttet til pandemien. Det gjelder blant annet en ny kortløsning for stønad til personer uten bankkonto. Samlet sett foreslås det i denne proposisjonen netto utgiftsreduksjoner på 42,3 mrd. kroner. En helhetlig gjennomgang av budsjettets stilling for 2020 vil bli gitt i Nasjonalbudsjettet 2021 som legges frem 7. oktober. Der gis også en grundig gjennomgang av den økonomiske situasjonen og utsiktene fremover.

Foreløpig utgave

2 Forslag under det enkelte departement

2.1 Kunnskapsdepartementet

Kap. 240 Fagskoler

Post 61 Utviklingsmidler til fagskoler

Utdanningsløftet 2020 innebærer en kraftig økning av kapasiteten i fagskolene, inkludert de tekniske fagskolene. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen med 10 mill. kroner til utstyr i fagskolene. Midlene vil bli utlyst i høst.

Kap. 258 Tiltak for livslang læring

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Den økonomiske situasjonen er krevende for mange industribedrifter. Regjeringen vil innenfor gjeldende bevilgning på posten benytte 10 mill. kroner til et kompetanseløft for den utsatte industriklyngen i Kongsberg høsten 2020. Midlene vil bli tildelt utdannings-tilbydere, og representanter for industrien vil avgjøre hvilken utdanning som er mest relevant for de utsatte bedriftene i klyngen.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

Post 50 Avsetning til utdanningsstipend, overslagsbevilgning

Forslaget om at inntektsgrensene for avkorting av stipend oppheves ut året for de samme studentgruppene som var omfattet av ordningen i vår medfører økt bevilgningsbehov på 16,7 mill. kroner. Videre innebærer utvidet utdanningsstøtteramme for enkelte studenter i utlandet økt bevilgningsbehov på 1,6 mill. kroner.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 18,3 mill. kroner.

Videreføring av midlertidig unntak fra inntektsgrenser ved behovsprøving av stipend

Inntektsgrensene for avkorting av stipend ble som følge av koronapandemien opphevet i perioden 1. mars til 31. august for studenter som arbeider i helse- og omsorgssektoren, politistudenter og studenter som blir beordret til beredskapsarbeid gjennom Heimevernet eller Sivilforsvaret, jf. Prop 117 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). Som følge av bl.a. vedvarende smitteverntiltak er det fortsatt behov for ekstra bemanning i helse- og omsorgssektoren. Regjeringen foreslår at unntaket fra avkorting av stipend videreføres ut året. Videreføringen omfatter de samme studentgruppene som våren 2020, med de samme vilkårene. Tiltaket medfører en økt avsetning til utdanningsstipend på 16,7 mill. kroner i 2020.

Utvidet utdanningsstøtteramme for enkelte studenter i utlandet

Retten til lån og stipend gjelder for åtte år. Studenter i utlandet som var i sitt 16. og siste semester med rett til lån og stipend våren 2020, og som ble forsinket og ikke fikk tatt eksamen som følge av pandemien, får mulighet til å søke lån og stipend for ytterligere ett semester. Studenter som tok en utdanning som var lagt opp med eksamen bare én gang i året får mulighet til å søke ytterligere to semestre. Endringen trådte i kraft 1. juli 2020 og medfører en økt avsetning til utdanningsstipend på 1,6 mill. kroner i 2020.

Videreføring av tilpasningene i regelverket for studenter i utlandet høsten 2020

Både Norge og andre land har innført strenge ut- og innreiseforbud, og mange studenter og elever har ikke mulighet til å reise til studielandet i starten av studieåret 2020–21. For å unngå at studenter og elever må avbryte utdanningsløpet videreføres for høsten 2020 noen unntak fra utdanningsstøtterregelverket innført våren 2020. Det innebærer at studenter med opptak til utdanninger i utlandet får lån og stipend selv om de ikke kan oppfylle kravet om å oppholde seg på lærestedet. Videre vil studenter og elever som må bo hjemme i påvente av å få reise til studiestedet i utlandet pga. pandemien ha rett på lån og stipend. Det er forventet at studenter og elever reiser til studielandet så snart forholdene tillater det.

Post 90 Økt lån og rentegjeld, overslagsbevilgning

Det foreslås å øke bevilgningen med 2 mill. kroner som følge av at støtterammen for enkelte studenter i utlandet er utvidet.

Andre saker

Tilbud til elever som ikke får læreplass høsten 2020

Som del av Utdanningsløftet 2020 er det bevilget 175 mill. kroner på kap. 225, post 69 til tiltak for permitterte lærlinger og for at flere får en læreplass høsten 2020, jf. Innst. 360 S (2019–2020) og Prop. 127 S (2019–2020). I Prop. 127 S (2019–2020) trakk regjeringen frem flere tiltak som fylkeskommunene kunne bruke midlene på. Det er fare for at flere elever enn vanlig ikke får læreplass i høst. Disse elevene får tilbud om Vg3 i skole. Regjeringen vil derfor gi fylkeskommunene fleksibilitet til å benytte tilskuddet til tiltak for lærlinger også på Vg3 i skole for dem som ikke får læreplass.

Kompensasjon for tapt foreldrebetaling ved stenging av barnehage og SFO

Det følger av midlertidige lover om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven at foreldre ikke skal betale for barnehage eller skolefritidsordning dersom det stenges med hjemmel i smittevernloven. Ved lokale stenginger kan kommunene søke midler til å dekke tapt foreldrebetaling gjennom skjønnsmiddelordningen.

2.2 Kulturdepartementet

Kap. 325 Allmenne kulturformål

Post 77 Kompensasjons- og stimuleringsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet

En rekke kultur-, frivillighets- og idrettsarrangementer har blitt avlyst eller utsatt som en direkte følge av smittevernråd eller -pålegg fra helsemyndighetene.

Kultur- og frivillighetssektoren er hardt rammet av smitteverntiltakene. For å kompensere for tapte inntekter og eventuelle merutgifter ved avlysning eller utsettelse av kultur-, frivillighets- og idrettsarrangementer har Stortinget for perioden 5. mars til 31. august bevilget i alt 3 120 mill. kroner til midlertidige kompensasjonsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet, fordelt med 1 870 mill. kroner til ordningen for frivillighet og idrett og 1 250 mill. kroner til ordningen for kulturlivet, jf. tabell nedenfor. Søknadsfristen for å motta kompensasjon i ordningene gikk ut 15. september og søknadstallene viser at det ligger an til et restbeløp på om lag 492 mill. kroner i ordningen for frivillighet og idrett, mens i ordningen for kultur overstiger søknadene avsatt beløp for ordningen med om lag 392 mill. kroner. Samlet for de to ordningene er søknadstallene således innenfor bevilgningen på posten. Regjeringen foreslår derfor at merbehovet i kulturordningen dekkes av restbeløpet i ordningen for frivillighet og idrett.

Kompensasjonsordning	Ramme (mill. kr.)	Dok Innst
Kulturarrangementer	300	Prop. 67 S
Frivillighets- og idrettsarrangementer	700	Innst. 216 S
Kulturarrangementer	300	Prop. 117 S
Frivillighets- og idrettsarrangementer	320	Innst. 360 S
Kulturarrangementer	650	Prop. 127 S
Frivillighets- og idrettsarrangementer	850	Innst. 360 S
Totalt	3 120	

I Prop. 127 S (2019–2020) varslet regjeringen at den ville komme tilbake med en vurdering av behovet for å forlenge og eventuelt justere kompensasjonsordningene for perioden etter 31. august 2020 og ut året. Videreføring av begrensninger på antall som kan samles på ett sted og regler om avstand mellom publikum innebærer at mange kultur-, idretts- og frivillighetsarrangementer fortsatt enten vil bli avlyst eller ikke vil komme i stand, fordi de ikke er regningssvarende å gjennomføre.

Regjeringen ønsker å stimulere til aktivitet. Kompensasjonsordningene foreslås derfor gradvis utfaset samtidig som det gis sterkere insentiver til å gjennomføre aktivitet innenfor smittevernbegrensningene.

Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning på posten på til sammen 1,9 mrd. kroner, hvorav 1 mrd. kroner til frivillighet og idrett og 900 mill. kroner til kultur, men med mulighet til å omfordele deler av midlene mellom ordningene dersom det skulle vise seg nødvendig ut fra behovet på de ulike sektorområdene.

Videreføring av kompensasjonsordning for kultursektoren

Arrangører har over tid kunnet tilpasse seg nye rammevilkår og utvikle nye konsepter, slik at det nå anses som hensiktsmessig å gradvis fase ut kompensasjonsordningen.

Regjeringen foreslår at kompensasjonsordningen for arrangører og underleverandører videreføres ut året med følgende justeringer:

- for perioden 1. september – 30. september videreføres ordningen for arrangører og underleverandører etter samme vilkår som i dag
- for perioden 1. oktober – 31. desember vil ordningen kun omfatte helt avlyste arrangementer som var planlagt før 12. mars 2020
- for perioden 1. oktober – 31. oktober vil arrangørene få kompensert 70 pst. av tapte billettinntekter og merutgifter
- for perioden 1. november – 31. desember vil arrangørene få kompensert 50 pst. av tapte billettinntekter og merutgifter
- underleverandørene vil få kompensert inntil 50 pst. for tapte inntekter i hele perioden (som i foregående periode).

Samtidig som kompensasjonsordningen trappes ned, ønsker regjeringen å gi insentiver til aktivitet innenfor de rammene som smittevernreglene setter, jf. omtalen av forslag til en ny stimuleringsordning under.

Stimuleringsordning for kultursektoren

Vi trenger et bredt kulturtilbud, som er tilgjengelig for alle over hele landet. Fra 1. oktober 2020 foreslår regjeringen å etablere en ny ordning som skal stimulere til aktivitet i hele næringskjeden for kultur.

Målet med den nye ordningen er å skape aktivitet med sikte på å oppfylle kulturpolitiske mål og stimulere til at de ordinære mekanismene og transaksjonene mellom aktører i næringskjeden kommer i gang igjen. Målet er at hele næringskjeden tas i bruk. Ordningen skal bidra til at det fremdeles er høy aktivitet i norsk kulturliv, også etter at krisen er over.

Restriksjoner begrunnet med smittevern rammer i første rekke arrangementer. Innspill fra de sentrale aktørene og organisasjonene på kulturområdet tyder også på at en ordning rettet mot arrangører bidrar til å oppfylle brorparten av behovene i bransjen. Enkelte aktører, i første rekke ulike rettighetshavere, for eksempel komponister, billedkunstnere og filmprodusenter, vil i stor grad falle utenfor en ordning rettet mot arrangører.

Regjeringen foreslår derfor at stimuleringsordningen også kan knyttes til eksisterende tilskuddsordninger under Kulturdepartementet. Der tilskudd til arrangørleddet ikke er tilstrekkelig for å nå de kulturpolitiske målene, vil etablerte ordninger i blant annet

Kulturfondet, Norsk Filminstitutt og KORO (Kunst i offentlige rom) kunne benyttes. Dette vil være en effektiv og ressursbesparende løsning.

Ordningen vil måtte godkjennes av ESA før den iverksettes.

En stimuleringsordning vil være i samsvar med anbefalinger i en evalueringsrapport om tiltakene for kulturnæringen under koronakrisen, som er utført av Menon Economics på oppdrag fra Kulturrådet. Rapporten sier noe om hvordan tiltakene regjeringen har iverksatt så langt har fungert med tanke på treffsikkerhet, relevans og samfunnsmessig effektivitet. Rapporten anbefaler at kompensasjonsordningen endres, slik at den stimulerer arrangører til å gjennomføre arrangementer. Et viktig argument er at aktivitet vil opprettholde verdikjedene i sektoren.

Regjeringen foreslår følgende overordnede rammer for ordningen:

- Ordningen skal bidra til å nå kulturpolitiske mål. Ved tildeling av støtte skal det legges vekt på arrangementets geografiske nedslagsfelt, mangfold i uttrykk og publikum, tilgjengelighet og relevans.
- Det kan gis tilskudd til gjennomføring av offentlige kulturarrangementer der ordinært billettsalg og andre inntekter fra arrangementet som følge av publikumsbegrensninger ikke vil gi et tilstrekkelig inntektsgrunnlag for gjennomføring av arrangementet.
- Det legges til grunn samme avgrensning av begrepet «kulturarrangement» som i gjeldende kompensasjonsordning for arrangører i kultursektoren. Det forutsettes at søker/ arrangør honorerer involverte underleverandører og rettighetshavere i samsvar med ordinære inngåtte avtaler.
- Arrangementene skal være tilpasset den til enhver tid aktuelle situasjon når det gjelder publikumsantall, avstandskrav og muligheter for gjennomføring.
- Aktører som er registrert i Frivillighetsregisteret, aktører som har mottatt midler fra en av Kulturdepartementets andre kompensasjonsordninger til det aktuelle arrangementet, og aktører som mottar mer enn 60 pst. av sine inntekter fra det offentlige, vil ikke kunne motta tilskudd fra ordningen. Kommunale kulturhus og kinoer skal kunne søke selv om de er organisert som en del av kommunen.
- Ordningen skal raskt kunne nedskaleres og avvikles, dersom smittesituasjonen endrer seg og gjeldende smittevernrestriksjoner oppheves.

Forvaltning av ordningene for kultursektoren

Det foreslås bevilget 900 mill. kroner til kompensasjonsordningen og stimuleringsordningene for kultursektoren i perioden fra 1. september 2020 og ut året. Dette innebærer en videreføring av bevilgningsnivået i foregående periode justert for sesongvariasjoner når det gjelder antall arrangementer. Ordningene skal være rammestyrte.

Ordningene forvaltes av Kulturrådet. Søkere må kunne dokumentere tap som følge av pålegg eller råd fra myndighetene i forbindelse med virusutbruddet.

Kompensasjonsordning for frivillighets- og idrettssektoren

Regjeringen foreslår å forlenge kompensasjonsordningen for frivillighets- og idrettssektoren med gjeldende innretning, jf. Prop. 117 S (2019–2020) og Prop. 127 S (2019–2020). Formålet med ordningen er å kompensere frivillige organisasjoner som har

betydelig inntektsbortfall fra arrangementer eller annen spesifisert aktivitet som følge av pålegg eller råd fra myndighetene i forbindelse med virusutbruddet.

Ordningen foreslås forlenget slik at den også gjelder for arrangementer som var planlagt i tidsrommet fra 1. september til og med 31. desember 2020. Bestemmelsene fastsatt i forskrift 16. juli 2020 nr. 1581 om midlertidig kompensasjonsordning for frivillighets- og idrettssektoren som følge av virusutbruddet vil i hovedsak videreføres. Det foreslås at kompensasjonen til arrangementer eller annen spesifisert aktivitet som blir helt avlyst reduseres til 50 pst. fra 1. november til og med 31. desember. Organisasjoner som har betydelig inntektsbortfall fra arrangementer eller annen spesifisert aktivitet som blir delvis gjennomført, stengt eller utsatt, kan søke om 70 pst. kompensasjon ut året. Regjeringen ønsker med dette å stimulere til aktivitet.

Bevilgningen for perioden frem til og med 31. august er på 1 870 mill. kroner, jf. Prop. 127 S (2019–2020). Regjeringen foreslår at det bevilges 1 000 mill. kroner til ordningen for frivillighets- og idrettssektoren for perioden 1. september til og med 31. desember 2020.

Lotteri- og stiftelsestilsynet vil fortsatt ha ansvaret for forvaltningen av ordningen, og praksisen med løpende utbetalinger vil bli videreført. Ordningen er rammestyrkt og innrettes slik at den raskt kan avvikles dersom smittesituasjonen endrer seg.

2.3 Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Post 01 Driftsutgifter

Politiet har sentrale beredskapsoppgaver i samfunnet og har under koronapandemien hatt en viktig rolle i å følge opp tiltak for å hindre smittespredning. I forbindelse med Prop. 67 S (2019–2020) er det bevilget midler til å ansette 400 polititjenestepersoner i midlertidige stillinger i seks måneder. For at politiet skal kunne ivareta sine ekstraordinære oppgaver foreslår regjeringen å videreføre stillingene ut året. Politiet bidrar fortsatt til å opprettholde grensekontrollen på indre Schengen-grense samtidig som antall anmeldelser begynner å nærme seg et mer normalt nivå etter en nedgang under koronapandemiens første måneder. Det er usikkerhet om utviklingen i smittesituasjonen fremover. Tiltaket vil sørge for at politiet har tilstrekkelig med ressurser for å kunne håndtere en eventuell økt saksmengde knyttet til oppfølging av smitteverntiltak og karanteneavvikling. På denne bakgrunn foreslår regjeringen å øke bevilgningen på posten med 82 mill. kroner.

Kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten omfatter blant annet Norges årlige kontingent til EUs ordning for sivil beredskap (Union Civil Protection Mechanism – UCPM). I forbindelse med koronapandemien er det besluttet å øke medlemslandenes kontingenter, hvilket for Norge vil medføre en kontingent på 64 mill. kroner i 2020. Økningen skyldes delvis kostnader i forbindelse med assistert hjemreise for europeiske borgere, og delvis kostnader til lagring og innkjøp av medisiner og beskyttelsesutstyr. I saldert budsjett er det tatt høyde for en kontingent på om lag 25 mill. kroner i 2020. Regjeringen foreslår derfor at bevilgningen på posten økes med 39,5 mill. kroner.

Regjeringen vil frem mot nysalderingen av 2020-budsjettet vurdere om det er mulig å redusere andre deler av berørte departementers budsjetttrammer for å dekke deler av disse merutgiftene. Regjeringen vil i så fall komme tilbake med forslag om dette.

2.4 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling

Post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling

Det foreslås en bevilgningsøkning på 120 mill. kroner på posten, hvorav 80 mill. kroner til investeringstilskudd i regi av Innovasjon Norge og 40 mil. kroner til næringshage- og inkubasjonsprogrammene i regi av Siva. Bevilgningsøkningen skal stimulere til utvikling av gode prosjekter som kan gi grunnlag for lønnsom virksomhet når Norge beveger seg ut av krisen.

Midlene fordeles til fylkeskommunene som har ansvar for at det utformes oppdrag til Innovasjon Norge og Siva i sitt fylke. Departementet vil kunne gi føringer for bruken av midlene.

Investeringstilskudd i distriktene

For å bidra til nødvendig omstilling og videreutvikling av reiselivsnæringen i distriktene, foreslås det å øke rammen til Innovasjon Norge til investeringstilskudd med 80 mill. kroner for å bidra til at utviklings- og omstillingsprosjekter kan settes raskt i gang, primært rettet mot reiselivsbedrifter.

Investeringstilskuddet kan gis til fysiske investeringer som produksjonslokaler eller produksjonsutstyr. Tilskuddet kan brukes til videreutvikling og oppgradering av for eksempel overnattings- og serveringsanlegg, og til omstilling av produkter og bedrifter til nye markeder. Investeringer i aktivitetsbaserte opplevelser kan være et viktig element i en slik omstilling til det norske markedet.

Investeringsstilskudd kan bare brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte, og er i tråd med notifisert ordning. Svalbard omfattes ikke av ordningen.

Bevilgningen vil gi Innovasjon Norge mulighet til å avlaste risikoen for private aktører ved igangsetting av utviklingstiltak og nye investeringer. Det kan også bidra til at planlagte og igangsatte prosjekt gjennomføres.

Næringshage- og inkubasjonsprogram

Sivas næringshage- og inkubasjonsprogram er et lavterskeltilbud for lokalt næringsliv som tilbyr bedrifter tjenester som bedriftsrådgivning, nettverksbygging og andre utviklingsrelaterte oppgaver til en subsidiert pris. Næringshagene og inkubatorene har opplevd stor økning i etterspørsel etter tjenester etter virusutbruddet, og mange har tatt inn flere bedrifter i sine program for å avhjelpe situasjonen. Det foreslås å øke bevilgningen til næringshage- og inkubasjonsprogrammene med 40 mill. kroner for å bidra til at næringshagene og inkubatorene fortsatt kan bistå bedrifter som har behov for kompetanse, nettverk og andre vekstfremmende tiltak. Tiltaket vil styrke bedriftenes overlevelsessevne og utviklingskraft.

Post 67 (Ny) Tilskudd til kommuner som vil kompensere bedrifter som rammes av omfattende lokale smitteverntiltak, kan overføres

Enkelte kommuner har og kan utover høsten og vinteren oppleve særskilt høy oppblomstring av smitte av covid-19, og det kan være behov for å innføre omfattende smitteverntiltak på kommunalt nivå. Som følge av disse smitteverntiltakene vil enkelte bedrifter kunne bli stengt eller oppleve et betydelig fall i omsetningen. En kommunal ordning med kompensasjon til bedriftene som rammes i perioden med lokale tiltak, vil kunne øke legitimiteten til smitteverntiltakene som kommunen iverksetter lokalt.

Regjeringen foreslår å bevilge 200 mill. kroner i 2020 for å kunne gi tilskudd til kommuner som vil kompensere bedrifter som rammes av omfattende lokale smitteverntiltak. Det er lagt opp til at tilskuddet forvaltes av KMD og at midlene tildeles til kommunene etter søknad. Tilskuddet skal avgrenses til kommuner med særskilt høy smitteoppblomstring og med lokale forbud/påbud som, i tråd med nasjonale anbefalinger, går lenger enn nasjonale regler i den perioden det er slike forbud/påbud. Dersom det ikke er etterspørsel etter slike tilskudd, tilbakeføres de gjenstående midlene til statskassen.

Det er lagt opp til at kommunene gis fleksibilitet i utformingen av en lokal kompensasjonsordning, slik at kommunene kan tilpasse ordningen til lokale forhold og behov. Den lokale ordningen må likevel være utformet slik at bedrifter gis delvis kompensasjon for bedrifters nettotap som er en direkte konsekvens av lokale forbud/påbud i perioden med lokale smitteverntiltak som går lenger enn nasjonale regler. Nettotap skal i denne sammenheng regnes som nettotap etter støtte eller kompensasjon fra andre ordninger. Det forutsettes at kommunene utformer sine ordninger i samsvar med regelverket for statsstøtte. Kommunene oppfordres til å be om bistand fra fylkeskommunene ved utforming av søknader til ordningen.

I tildelingen av tilskuddsmidler vil det bli lagt vekt på at kommunene særlig tilgodeser bedrifter som ikke mottar støtte eller kompensasjon gjennom andre ordninger. Det vil bli stilt krav om kommunal medfinansiering. Kommunale administrasjons- og gjennomføringskostnader kan inngå som kommunal medfinansiering. Ordningen er rammestyrte. Ved stor pågang, må kommunene påregne at tildelingen av tilskudd avkortes. Det konkrete regelverket for tilskuddsordningen vil bli utformet av KMD. Tilskuddet gjelder for lokale smitteutbrudd i 2020. For å ta høyde for usikkerhet om saksbehandlingstid og utbetalingstidspunkt, foreslås det at posten tilføres stikkordet «kan overføres».

Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner

Post 64 Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 572, post 64

Det foreslås å øke bevilgningen med 500 mill. kroner som skal målrettes til kommuner som har hatt særlig store utgifter til oppfølging av TISK-strategien (strategi for testing, isolering, smittesporing og karantene). Midlene foreslås fordelt til kommunene av fylkesmannen, og ses i sammenheng med midlene som tidligere i år er bevilget til fordeling av fylkesmannen, til særskilte utgifter og smittevern som følge av virusutbruddet. Eventuelle ubrukte midler tilbakeføres til statskassen ved årsslutt.

Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner

Post 64 Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 571, post 64

Kompensasjon for inntektsbortfall i kollektivtrafikken

Det foreslås å øke bevilgningen med 1 500 mill. kroner.

Midlene skal ta høyde for ytterligere tap i den fylkeskommunale kollektivtransporten under koronapandemien. Stortinget har bevilget til sammen 3,1 mrd. kroner til kompensasjon for inntektsbortfall i den fylkeskommunale kollektivtransporten som følge av virusutbruddet, jf. Innst. 216 S (2019–2020), Prop. 117 S (2019–2020) og Prop. 127 S (2019–2020). Det foreslås nå å øke bevilgningen til formålet med ytterligere 1,5 mrd. kroner. Det foreligger ikke oppdaterte tall på inntektstap fra kollektivselskapene, og det samlede behovet for tilskudd i 2020 er usikkert. Det legges opp til at midlene utbetales som skjønnsmidler til fylkeskommunene i rater basert på fylkeskommunenes regnskap og oppdaterte prognoser. Dette innebærer at det må foreligge et dokumentert behov for at utbetaling skal skje. Ubrukte midler ved årsslutt går tilbake til statskassen.

Andre saker

Oppfølging av kommuneøkonomien i lys av koronapandemien

Regjeringen har varslet at kommunesektoren skal kompenseres for merutgifter og mindreinntekter i forbindelse med virusutbruddet. Tidligere ekstrabevilgninger og

Økonomiske tiltak til kommunesektoren i 2020 utgjør i underkant av 20 mrd. kroner. I tillegg kommer virkningen av lavere anslått lønns- og prisvekst i 2020, som i RNB 2020 var anslått til 9,1 mrd. kroner. Summen av økte bevilgninger og nye anslag utgjør dermed om lag 29 mrd. kroner. I tillegg foreslår regjeringen i denne proposisjonen ytterligere 1,5 mrd. kroner til fylkeskommunene for å kompensere for bortfall av billettinntekter i kollektivtransporten og 500 mill. kroner til kommuner som har hatt særlig store utgifter til oppfølging av TISK-strategien.

Regjeringen vil fortsatt følge utviklingen nøye og ha god dialog med kommunesektoren. Det er sammen med KS satt ned en arbeidsgruppe for å kartlegge økonomiske konsekvenser av virusutbruddet, og arbeidsgruppen vil avgi en delrapport i oktober. I en situasjon med store ekstraordinære utgifter som følge av virusutbruddet og tilhørende smitteverntiltak er det viktig at kommunene legger til rette for at skoler og barnehager fortsatt kan levere gode tjenester. I nysalderingen av statsbudsjettet for 2020 vil regjeringen vurdere behovet for ytterligere bevilgninger til kommunene som følge av mindreinntekter og merutgifter i kommunesektoren, blant annet knyttet til skole, barnehage og helsesektoren.

2.5 Arbeids- og sosialdepartementet

Kap. 612 Tilskudd til Statens pensjonskasse

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 5 346 mill. kroner. Bevilgningen til Statens pensjonskasse er nettobudsjettet og anslås på bakgrunn av differansen mellom utgifter og inntekter.

Anslaget for pensjonsutbetalinger øker med 60 mill. kroner som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020.

Anslaget for premieinntekter øker med 45 mill. kroner. Økningen skyldes høyere anslått lønnsvekst i 2020.

Bevilgningen foreslås økt med 15 mill. kroner.

Kap. 666 Avtalefestet pensjon (AFP)

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 2 750 mill. kroner.

Anslag for gjennomsnittlig utbetaling per mottaker øker som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen økt med 6 mill. kroner.

Kap. 667 Supplerende stønad til personer over 67 år

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 320 mill. kroner.

Som følge av nye forutsetninger for grunnbeløpet foreslås bevilgningen økt med 1 mill. kroner.

Kap. 2541 Dagpenger

Post 70 Dagpenger, overslagsbevilgning

Videreføring og avvikling av midlertidige ordninger i dagpengeregelverket

Oversikt over gjeldende midlertidige ordninger i dagpengeregelverket

De midlertidige endringene i dagpengeregelverket er i hovedsak regulert i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien kapittel 2, og opphører når Kongen bestemmer det, men senest 31. desember 2020. Enkelte særregler er regulert i forskrift 16. september 1998 nr. 890, i egne bestemmelser med begrenset varighet.

Stortingets bevilgning til de midlertidige endringene dekker perioden frem til 31. oktober.

Midlertidig oppheving av ventetiden for rett til dagpenger

Dagpenger kan tidligst gis når søkeren har vært arbeidsløs og stått tilmeldt Arbeids- og velferdsetaten som reell arbeidssøker i minst tre av de siste femten dager, jf. folketrygdloven § 4-9. Ventetiden fungerer som en form for egenandel for den arbeidsløse, men er, på grunn av konsekvensene av virusutbruddet og smitteverntiltakene, midlertidig fjernet både for permitterte og ledige. Et tilsvarende unntak gjelder allerede ved permitteringer i fiskeforedlingsindustrien.

Særlige regler for fastsetting av dagpengenes størrelse

Dagsatsen for dagpenger under arbeidsløshet utgjør 2,4 promille av dagpengegrunnlaget. Dette gir en kompensasjon på 62,4 pst. av tidligere inntekt opp til seks ganger grunnbeløpet, jf. folketrygdloven § 4-12. I forbindelse med koronapandemien er det gitt en midlertidig bestemmelse om at dagpenger skal gis med 80 pst. av den delen av dagpengegrunnlaget som er under tre ganger grunnbeløpet, og med 62,4 pst. av den delen av grunnlaget som er mellom tre og seks ganger grunnbeløpet. Endringen gjelder både permitterte og ledige.

Reduksjon av krav til minste arbeidsinntekt for rett til dagpenger under arbeidsløshet

Det er et vilkår for å kunne få dagpenger under arbeidsløshet at man har hatt en minste arbeidsinntekt de siste tolv kalendermånedene før søknad på minst 1,5 ganger grunnbeløpet, eller en inntekt på minst tre ganger grunnbeløpet de siste 36 kalendermånedene før søknad, jf. folketrygdloven § 4-4. Vilkåret gjelder også for rett til dagpenger under permittering.

I forbindelse med koronapandemien er det innført en midlertidig grense på 0,75 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet i de siste tolv avsluttede kalendermånedene før søknad, eller 2,25 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet i de siste 36 avsluttede kalendermånedene før søknad. Endringen gjelder både permitterte og ledige.

Redusert krav til arbeidstidsreduksjon fra minimum 50 pst. til 40 pst.

Etter folketrygdloven § 4-3 er det et vilkår for rett til dagpenger at arbeidstiden som stønadsmottaker hadde forut for ledigheten (vanlig arbeidstid), er redusert med minst 50 pst. Tilsvarende følger det av folketrygdloven § 4-13 at utbetalingen av dagpenger vil falle bort dersom stønadsmottakeren arbeider mer enn 50 pst. av den fastsatte ukentlige vanlige arbeidstiden i løpet av meldeperioden på 14 dager.

For å legge bedre til rette for å kunne fordele permitteringer og reduksjon av arbeid på flere arbeidstakere, uten at arbeidstakerne mister retten til dagpenger som følge av at den enkeltes reduksjon i arbeidstiden blir for lav, er kravet til arbeidstidsreduksjon midlertidig redusert fra 50 til 40 pst. Terskelen for når dagpengene faller bort ved samtidig arbeid, er tilsvarende endret, slik at dagpengene først faller bort når arbeidet overstiger 60 pst. av vanlig arbeidstid. De midlertidige endringene gjelder både permitterte og ledige.

Forlenget dagpengeperiode

Etter folketrygdloven § 4-15 ytes det hele eller graderte dagpenger i en full stønadsperiode på til sammen 104 uker til medlem som har hatt arbeidsinntekt, jf. § 4-4, på minst to ganger grunnbeløpet i de siste tolv månedene eller i gjennomsnitt av de siste 36 månedene før søknadstidspunktet. Dersom inntekten har vært lavere enn to ganger grunnbeløpet, utgjør full stønadsperiode 52 uker.

I forbindelse med koronapandemien er det innført en særregel om at dagpengemottakere som hadde 19 eller færre uker igjen av dagpengeperioden ved utgangen av juni 2020, fikk forlenget stønadsperioden til og med 31. oktober 2020. Endringen gjelder både permitterte og ledige.

Særregler for gradering av dagpenger i jordbruk, skogbruk og gartneri

Etter folketrygdloven § 4-13 ytes det graderte dagpenger til delvis ledige og delvis permitterte dagpengemottakere. Dagpengemottakeren opplyser om arbeidede timer på meldekort hver 14. dag, og antallet timer i arbeid danner grunnlag for graderingen.

I forbindelse med koronapandemien er det innført en særregel som betyr at dagpengemottakere skal føre halvparten av timene på meldekortet ved arbeid i jordbruk, skogbruk og gartneri. Dette for å sikre tilgang på arbeidskraft i disse næringene.

Særregler om krav til mobilitet for permitterte faglærte fra tredjeland

Etter folketrygdloven § 4-5 må dagpengemottakere være reelle arbeidssøkere og ta ethvert arbeid hvor som helst i landet. Plikten til å ta ethvert arbeid innebærer at arbeidssøkeren må være villig til å ta arbeid også innenfor yrker som vedkommende ikke er utdannet til eller har tidligere arbeidserfaring fra. Personer med oppholdstillatelse som faglærte er bundet til et bestemt type arbeid og kan ikke ta annen type arbeid. Denne begrensningen i oppholdstillatelsen medfører at personer med faglærtillatelse ikke har rett til dagpenger.

For å hindre at nødvendig fagkompetanse forsvant ut av landet under koronapandemien, innførte regjeringen en særregel for permitterte faglærte fra tredjeland. De fikk midlertidig unntak fra kravet om yrkesmessig og geografisk mobilitet og kunne dermed søke om dagpenger.

Endringen er fastsatt i forskrift om dagpenger under arbeidsløshet, og opphører 31. oktober 2020.

Særregler om utdanning med dagpenger

Det gis som hovedregel ikke dagpenger til personer som gjennomfører utdanning eller opplæring, jf. folketrygdloven § 4-6. Som et midlertidig tiltak i en situasjon med svært mange permitterte og ledige er det fra 20. april og frem til 31. desember innført en ordning som gjør det lettere å ta opplæring og samtidig beholde retten til dagpenger, jf. omtale i Prop. 117 S (2019–2020) og Prop. 127 S (2019–2020).

Regjeringen vil i Prop. 1 S (2020–2021) foreslå å forlenge den midlertidige ordningen frem til 1. juli 2021.

Endringer i dagpengeregelverket

Vurderinger

Koronapandemien førte til en eksplosiv økning i permitteringer, og den registrerte ledigheten kom i mars opp på det høyeste nivået siden andre verdenskrig. De siste månedene har ledigheten avtatt markert, og det ventes at arbeidsmarkedet vil styrke seg ytterligere utover høsten. Tilstrømmingen av nye arbeidsledige har gått ned fra de høye nivåene i vår. Samtidig har overgangen tilbake i arbeid økt. Likevel er arbeidsledigheten fortsatt høy, og usikkerheten i norsk og internasjonal økonomi er betydelig, bl.a. knyttet til det videre smitteforløpet.

I Prop. 127 S (2019–2020) varslet regjeringen at de midlertidige tiltakene i dagpengereordningen som gjelder minstekrav til inntekt, krav til minste reduksjon i arbeidstid og ventetid for rett til dagpenger, samt kompensasjonsgrad og forlengelsen av maksimal

dagpengeperiode, ville opphøre fra og med 1. november 2020, men samtidig at regjeringen ville vurdere behovet for de midlertidige ordningene på nytt etter sommeren.

De midlertidige særreglene som ga utvidede dagpengerettigheter, var hensiktsmessige i en situasjon der inngripende smitteverntiltak, mange permitteringer og lav etterspørsel etter arbeidskraft betydde at det var få jobbmuligheter og stort behov for inntektssikring.

Et godt tilpasset regelverk må balansere hensyn til inntektssikring mot behovet for et velfungerende arbeidsmarked med høyt arbeidstilbud og god bruk av arbeidskraften. Nå som de mest inngripende smitteverntiltakene er opphevet og den økonomiske aktiviteten tar seg opp igjen, er det viktig at velferdsordningene støtter opp om arbeidslinjen og nødvendig omstilling. Arbeidsmarkedet har bedret seg raskere enn forventet før sommeren. Utsiktene fremover tilsier at hensynet til mobilitet i arbeidsmarkedet, tilgang på arbeidskraft for virksomheter og gode insentiver til arbeid nå kan tillegges større vekt enn før sommeren. Det er likevel hensiktsmessig å videreføre enkelte av de midlertidige ordningene noe lenger.

Forslag

Regjeringen foreslår nå å videreføre den økte satsen for dagpenger ut året, og at den midlertidige forhøyede satsen avvikles for alle nye og løpende tilfeller fra og med 1. januar 2021. Det skal sørge for forbedret inntektssikring i en forlenget periode for dem som fortsatt ikke har kommet tilbake i arbeid, og gi den enkelte noe bedre tid til å forberede seg på overgangen til ordinær sats i tråd med det permanente dagpenge-regelverket.

Det foreslås også å forlenge den midlertidige opphevingen av ventetid på tre dager før dagpengeutbetalingen starter, ut året, men at opphevingen avvikles for alle nye tilfeller fra og med 1. januar 2021.

Regjeringen foreslår å fase ut den midlertidige nedsettelsen av kravet til minsteinntekt og det reduserte kravet til tapt arbeidstid for rett til dagpenger fra 1. november for nye tilfeller. Endringene førte til at flere av de som brått mistet arbeidsinntekt som følge av virusutbruddet, fikk rett til dagpenger. Siden endringene videreføres for løpende tilfeller, vil denne gruppen være kompensert for fortsatt inntektsbortfall. Terskelen for når dagpengene faller bort ved samtidig arbeid er midlertidig økt til 60 pst. Dette videreføres for alle tilfeller frem til og med 31. desember 2020, og avvikles fra og med 1. januar 2021 med virkning for nye og løpende tilfeller.

Endringene i ventetidsbestemmelsen og kravet til arbeidstidsreduksjon berører ikke permitterte i fiskeindustrien.

Regjeringen foreslår ingen ytterligere forlengelse av maksimal dagpengeperiode. Videre foreslås det at både de midlertidige reglene for graderte dagpenger i jordbruk mv. og de midlertidige reglene for permitterte faglærte fra tredjeland avvikles fra 1. november 2020, i tråd med det som tidligere har vært lagt til grunn.

Endringer i permitteringsregelverket

Bakgrunn

Arbeidsgiverperiode I ble midlertidig redusert fra 15 til to dager fra 20. mars 2020, jf. Prop. 52 S (2019–2020) og Prop. 53 LS (2019–2020). Samtidig vedtok Stortinget en midlertidig stønad som skal sikre at permitterte arbeidstakere får full lønn (inntil seks ganger grunnbeløpet) i ytterligere 18 dager. Koronapandemien og smitteverntiltakene innebar at mange bedrifter hadde få andre muligheter enn å permittere sine ansatte da inntektene og de vanlige arbeidsoppgavene brått forsvant. Redusert arbeidsgiverperiode var et målrettet og virkningsfullt tiltak for de bedriftene som ble direkte rammet. Fra 1. september 2020 er arbeidsgiverperiode I økt til 10 dager, jf. Prop. 125 L (2019–2020), Innst. 386 L (2019–2020) og Prop. 127 S (2019–2020), Innst. 360 S (2019–2020). Lønnskompensasjonsordningen som ga full lønn inntil seks ganger grunnbeløpet i 18 dager er samtidig opphevet.

Regelverket gir fritak for lønnsplikt under permittering i 26 uker i løpet av en 18-månedersperiode. Når perioden på 26 uker er brukt opp, gjeninntre arbeidsgivers lønnsplikt, uavhengig av situasjonen i arbeidsmarkedet. Videre rett til dagpenger for de permitterte vil da kreve oppsigelse, og bedriftens lønnsplikt vil tre inn igjen i oppsigelsestiden. For å sikre at ingen skulle miste inntektssikring, og for å hindre oppsigelser, ble perioden med fritak for lønnsplikt under permittering først forlenget til og med 30. juni, jf. omtale i Prop. 67 S (2019–2020). Det vil si at grensen på 26 uker og koblingen til en 18-månedersperiode ble midlertidig opphevet. I overensstemmelse med Stortingets vedtak ifb. behandlingen av Prop. 117 S (2019–2020), er perioden ytterligere forlenget ut oktober 2020, for å bidra til økt forutsigbarhet og færre oppsigelser.

Vurdering av forlenget permitteringsperiode

Antall permitterte har gått kraftig ned de siste månedene, men nivået er fortsatt høyt, og ledigheten vil være høy også i 2021. Mange bedrifter kan stå overfor en langvarig reduksjon i etterspørselen, og ikke alle bedrifter vil komme tilbake på samme nivå som før krisen. Samtidig er markedssituasjonen bedre i mange bransjer, og her vil det kunne være økt behov for arbeidskraft fremover. Det er derfor viktig å sikre tilgang på arbeidskraft for virksomheter som trenger den.

Muligheten for langvarig permittering er et lite tilpasset virkemiddel overfor bedrifter som vil oppleve redusert aktivitet i lang tid eller som ikke er levedyktige. En for sjenerøs ordning vil kunne bidra til at arbeidsgiver bruker permittering i tilfeller hvor oppsigelse er det riktige. Permitterte som uansett vil miste jobben bør få beskjed om det, heller før enn senere, slik at de kan søke annet arbeid. Langvarig ledighet reduserer sjansen for å finne nytt arbeid, og de permitterte bruker av dagpengerrettighetene sine. Innlåsingseffektene ved permittering kan bli store, med potensielt alvorlige konsekvenser for arbeidstakere, arbeidsmarkedet og verdiskapingen. Permitteringsregelverket har vært endret flere ganger de siste 20 årene. Siden 2004 har antall dager med lønnsplikt for arbeidsgiver variert fra

fem til 20 dager, mens perioden med rett til lønn eller dagpenger har variert fra 26 til 52 uker.

Under koronakrisen er fritaket fra lønnsplikt under permittering forlenget til 31. oktober, det vil i praksis innebære opp mot 34 uker for bedrifter som permitterte i mars, og enda lenger for dem som også hadde perioder med permitteringer før mars 2020. Uten en forlengelse eller utvidelse av fritaksperioden vil det trolig bli et betydelig antall oppsigelser senest 1. november, da de fleste permitterte vil ha vært permittert i mer enn 26 uker i løpet av de foregående 18 månedene. En del av bedriftene som fortsatt har permitterte i oktober, kan likevel tenkes å ha gode muligheter for å hente tilbake permitterte i løpet av høsten og vinteren. I disse tilfellene er oppsigelse ikke ønskelig.

Forslag om forlengelse av maksimal periode med fritak fra lønnsplikt

Regjeringen foreslår å utvide arbeidsgivers fritak fra lønnsplikt og tilsvarende rett til dagpenger for permitterte, slik at permitterte kan få lønn eller dagpenger under permittering i inntil 52 uker innenfor 18 måneder. Endringen gjøres fra 1. november, når dagens midlertidige forlengelse løper ut. Utvidelsen vil omfatte både nye og løpende tilfeller, dvs. at den også vil gjelde for permitteringer som er iverksatt før 1. november. Regjeringen legger til grunn at behovet for utvidet permitteringsperiode er midlertidig, og at maksimal periode med fritak fra lønnsplikt og dagpenger under permittering igjen blir 26 uker for permitteringer som iverksettes etter 30. juni 2021, dersom forholdene ligger til rette for det.

Vurdering av arbeidsgiverperiode II

Regjeringen har lagt til grunn at en eventuell utvidelse av fritak fra lønnsplikt etter oktober, må kombineres med ytterligere arbeidsgiverfinansiering etter 26 uker, og varslet i Prop. 127 S (2019–2020) at den ville komme tilbake til hvordan et slikt økt arbeidsgiveransvar senere i permitteringsforløpet eventuelt burde utformes.

Studier viser at særlig lange perioder med fritak fra lønnsplikt bidrar til å forlenge permitteringsperioden, og at overgangen til ordinær ledighet øker med permitteringsperiodens varighet. I perioden 2016–2018 inntrådte det en ny arbeidsgiverperiode på fem dager etter 30 ukers permittering. Analyser har vist at overgangen til arbeid økte når en nådde denne grensen. Regelverket bør innrettes langs de samme linjene nå, i tråd med anbefalingene til ekspertgruppen ledet av Steinar Holden, som leverte sin rapport 26. mai i år.

Hensikten med arbeidsgiverperioden er å sende et tydelig signal til arbeidsgiverne om at det medfører en økt risiko og økte kostnader for de ansatte og for samfunnet når permitteringsperioden blir lang. En arbeidsgiverperiode II på fem dager vil gi virksomhetene sterkere insentiver til å hente permitterte tilbake, samtidig som det kan føre til raskere fristilling av arbeidstakere som uansett vil bli sagt opp.

Av administrative hensyn bør arbeidsgiverperiode II gjeninnføres på tilnærmet samme måte som Arbeids- og velferdsetaten og arbeidsgiverne har erfaring med fra tidligere, dvs.

etter 30 uker. Som følge av de to foregående forlengelsene av permitteringsperioden vil det kreve et betydelig administrativt arbeid for etaten å få oversikt over og utarbeide informasjon om varigheten på alle løpende permitteringer, og behandle søknader om gjenopptak av perioden med dagpenger under permittering i etterkant av arbeidsgiverperiode II ved fortsatte permitteringer. Regjeringen foreslår derfor å vente med å iverksette arbeidsgiverperiode II til årsskiftet. Bedrifter som startet permitteringen i mars, får da noe mer tid på å tilpasse seg. Enkelte vil med dette møte arbeidsgiverperiode II relativt kort tid før utløpet av den maksimale perioden på 52 uker. Det høye saksomfanget tilsier også at arbeidsgiverperiode II bør beregnes på en enklere måte enn arbeidsgiverperiode I. Innføringen av arbeidsgiverperiode II forutsetter videre at det legges til rette for høy grad av automatisert saksbehandling. Det arbeides med å få på plass en løsning på dette før innføringen av arbeidsgiverperiode II fra 1. januar 2021.

Forslag om ny arbeidsgiverperiode etter 30 ukers permittering

Regjeringen foreslår at det innføres en arbeidsgiverperiode II på fem dager fra 30. permitteringsuke fra 1. januar. Denne arbeidsgiverperioden vil dermed omfatte alle som har vært permittert 30 uker eller mer per 1. januar.

Økonomiske konsekvenser

Bevilgningen på posten er 53 579 mill. kroner.

Videreføring av de midlertidige reglene for fastsetting av dagpengenes størrelse og ventetid for rett til dagpenger til og med 31. desember 2020, anslås på usikkert grunnlag å føre til økte utgifter til dagpenger på 529 mill. kroner i 2020.

Videreføring for løpende tilfeller av redusert krav til arbeidstidsreduksjon og redusert krav til minsteinntekt er anslått å øke utgiftene til dagpenger med 30 mill. kroner i 2020.

Mange som ble permittert i mars og april, er tilbake i arbeid. Med forventning om ytterligere noe nedgang i permitteringen, anslås på usikkert grunnlag merutgifter til dagpenger på om lag 111 mill. kroner i 2020 som følge av utvidelsen av permitteringsperioden.

Sammenlignet med forrige anslag, legges det nå til grunn færre ledige med rett til dagpenger. Det bidrar til å trekke anslaget ned. Som følge av færre ledige er budsjett-effekten av de midlertidige koronatiltakene i dagpengeordningen også redusert sammenlignet med Prop. 127 S (2019–2020), fra om lag 20,7 mrd. kroner til om lag 16 mrd. kroner, inkludert forslagene i denne proposisjonen.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 7 430 mill. kroner.

Kap. 2542 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.

Post 70 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 965 mill. kroner.

Koronapandemien fører til stor usikkerhet om utviklingen i antall konkurser. Ifølge Arbeids- og velferdsdirektoratet er det et stort antall saker til behandling i lønnsgarantiordningen. På bakgrunn av forventet vekst i antall konkurser foreslås bevilgningen økt med 125 mill. kroner.

Kap. 5704 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs

Post 70 Dividende

Bevilgningen på posten er 185 mill. kroner.

På bakgrunn av forventet vekst i antall konkurser i 2020 foreslås bevilgningen økt med 25 mill. kroner.

Kap. 2543 Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger

Post 70 Stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 3 600 mill. kroner.

Kompensasjonssystemet for selvstendig næringsdrivende og frilansere er hjemlet i en midlertidig lov som oppheves 1. november. Kompensasjonssystemet foreslås ikke forlenget. Ordningen ble utviklet og innført raskt, og har gitt utbetalinger til mange selvstendig næringsdrivende som sto uten inntekt. Ordningen har likevel svakheter knyttet til kontrollmulighet og insentiver. Det er gode grunner til at selvstendig næringsdrivende ikke hadde en slik ordning tidligere, herunder at de har påtatt seg en risiko for å oppnå en mulig gevinst, at de ikke betaler arbeidsgiveravgift og at det er vanskelig å kontrollere aktivitet og inntekt per måned. Ordningen fungerer som et krisetiltak, men bør avsluttes når myndighetenes tiltak blir mindre inngripende, etterspørselen tar seg opp og mulighetene for inntjening blir bedre. Forutsetningene for å avslutte ordningen 1. november, som vedtatt av Stortinget i juni, er ikke endret. Ordningen har også vist seg å være langt mindre brukt enn det som ble lagt til grunn da den ble lovfestet, og bruken har falt markert siden april. Avviklingen må ses i lys av at politikken må legge vekt på å oppmuntre til aktivitet og omstilling i takt med at arbeidsmarkedet bedres og aktiviteten i samfunnet øker.

På bakgrunn av færre mottakere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020) foreslås bevilgningen redusert med 2 200 mill. kroner.

Post 71 Stønad til lærlinger, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 250 mill. kroner.

Det gis som hovedregel ikke dagpenger til personer som gjennomfører utdanning eller opplæring, jf. folketrygdloven § 4-6.

Etter anmodning fra Stortinget ble det innført en midlertidig inntektssikringsordning for lærlinger som mister lærlingplassen eller blir permitterte under koronapandemien. Det er gjort unntak fra flere vilkår i folketrygdloven, slik at lærlinger som fortsetter i utdanningen kan gis dagpenger fra første virkedag etter bortfall av lærlingplassen. I tillegg er det gitt egne regler om fastsetting av dagpengesatsen for denne gruppen. Dagpengene utbetales for fem dager per uke og gis med 100 pst. av den delen av lærlinglønnen som er under 1,5 ganger grunnbeløpet, og med 62,4 pst. av den delen av lærlinglønnen som er mellom 1,5 og seks ganger grunnbeløpet. Med lærlinglønn menes den lønnen lærlingen hadde på tidspunktet for permittering eller bortfall av lærlingplassen.

Regjeringen foreslår å avvikle den midlertidige inntektssikringsordningen for lærlinger for alle nye saker fra og med 1. november 2020. For å sikre forutsigbarhet for lærlinger som har fått innvilget stønaden, foreslår regjeringen samtidig å videreføre ordningen for løpende saker inntil maksimal stønadsperiode på 52 uker.

Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at 538 lærlinger var permittert per 1. september, og det legges til grunn at utviklingen blant permitterte lærlinger er tilsvarende som for permitterte for øvrig.

Videreføring av de midlertidige reglene for lærlinger som allerede er i ordningen (løpende saker), anslås isolert sett å øke utgiftene med 15 mill. kroner i 2020.

På bakgrunn av færre mottakere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020) foreslås bevilgningen redusert med 97 mill. kroner.

Kap. 2620 Stønad til enslig mor eller far

Post 70 Overgangsstonad, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 740 mill. kroner.

Det legges nå til grunn noe færre mottakere av overgangsstonad i 2020 sammenlignet med forrige anslag. Videre øker anslaget for gjennomsnittlig utbetaling per mottaker noe, som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020. Samlet foreslås bevilgningen redusert med 60 mill. kroner.

Post 72 Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 124 mill. kroner.

På bakgrunn av forventet utvikling i 2020 foreslås bevilgningen redusert med 1 mill. kroner.

Post 73 Tilleggsstonader og stønad til skolepenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 53 mill. kroner.

Det legges nå til grunn noe færre mottakere av disse tilleggsstonadene sammenlignet med forrige anslag. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen redusert med 5 mill. kroner.

Post 76 Bidragsforskott

Bevilgningen på posten er 705 mill. kroner.

På bakgrunn av forventet utvikling i 2020 foreslås bevilgningen redusert med 5 mill. kroner.

Kap. 2650 Sykepenger

Post 70 Sykepenger for arbeidstakere mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 45 020 mill. kroner.

I midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien er det fastsatt følgende tiltak for sykepenger for arbeidstakere:

- Rett til sykepenger ved fravær fra arbeidet ved fravær på grunn av covid-19 eller mistanke om slik sykdom. Det er presisert at personer som bryter nasjonale myndigheters reiseråd og får karanteneplikt ved hjemkomst til Norge, kan nektes sykepenger.
- Redusert antall dager for arbeidsgiverfinansiering fra 16 til tre dager for fravær som skyldes covid-19.
- Frilansere har rett til sykepenger fra fjerde dag for sykefravær som skyldes covid-19.
- Tiltakene er i forskriften gitt virkning ut 2020 med mindre annet blir besluttet.

I Prop. 127 S (2019–2020) varslet regjeringen at den vil gjøre en ny vurdering av behovet og varigheten på de midlertidige tiltakene i sykepengeordningen i andre halvår 2020.

Det er stor usikkerhet om videre forløp av pandemien, og tiltakene er knyttet til fravær som følge av denne. Slik smittesituasjonen er nå, er det regjeringens vurdering at disse tiltakene ikke bør utfases tidligere enn det som følger av vedtatt forskrift. I vurderingen er det lagt vekt på at tiltakene kun gjelder sykefravær som kan knyttes til covid-19. Tiltakene på sykepengeområdet er derfor også egnet til å kunne håndtere effekter av lokale utbrudd.

Det trygdefinansierte sykefraværet anslås nå til å bli lavere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020). Videre er anslagene for veksten i sykepengegrunnlaget (lønnsvekst) økt fra 1,5 pst til 2,5 pst., mens sysselsettingsveksten er nedjustert fra -1,0 pst. til -1,6 pst. Samlet innebærer disse endringene en reduksjon i anslaget for utgiftene på posten.

De midlertidige tiltakene ble i Prop. 117 S (2019–2020) på usikkert grunnlag anslått å føre til økte sykepengeutbetalinger for arbeidstakere og frilansere på om lag 4 680 mill. kroner i 2020. Foreløpige regnskapstall og statistikk for mars til juni 2020 tyder på at langt færre enn først antatt har blitt syke. I tillegg har mange jobbet på hjemmekontor, og det har blitt færre aktive arbeidsforhold, fordi mange har blitt permitterte eller mistet jobben. På bakgrunn av dette anslås merkostnadene av tiltakene nå på usikkert grunnlag til om lag 3 080 mill. kroner i 2020.

Bevilgningen foreslås redusert med 2 620 mill. kroner i 2020.

Post 71 Sykepenger for selvstendige, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 960 mill. kroner.

I tillegg til at det er gitt rett til sykepenger ved fravær fra arbeidet på grunn av covid-19 eller mistanke om slik sykdom, jf. omtale under kap. 2650, post 70, er det i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien fastsatt følgende tiltak for sykepenger for selvstendig næringsdrivende:

- Selvstendig næringsdrivende har rett til sykepenger fra fjerde dag for sykefravær som skyldes covid-19.

Tiltaket er i forskriften gitt virkning ut 2020 med mindre annet blir besluttet.

I Prop. 127 S (2019–2020) varslet regjeringen at den vil gjøre en ny vurdering av behovet og varigheten på alle de midlertidige tiltakene i sykepengeordningen i andre halvår 2020.

Det er stor usikkerhet om videre forløp av pandemien, og tiltaket er knyttet til fravær som følge av denne. Slik smittesituasjonen er nå, er det regjeringens vurdering at disse tiltakene ikke bør utfases tidligere enn det som følger av vedtatt forskrift. I vurderingen er det lagt vekt på at tiltakene kun gjelder sykefravær som kan knyttes til covid-19. Tiltakene på sykepenger er derfor også egnet til å kunne håndtere effekter av lokale utbrudd.

Det trygdefinansierte sykefraværet anslås nå til å bli lavere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020). Anslaget for veksten i sykepengegrunnlaget (lønnsvekst) er økt fra 1,5 pst. til 3,6 pst., og anslaget for sysselsettingsveksten er nedjustert fra -1,0 pst. til -1,6 pst. Samlet sett innebærer disse endringene en reduksjon i anslaget for utgiftene på posten.

Tiltaket ble i Prop. 117 S (2019–2020) på usikkert grunnlag anslått å føre til økte sykepengeutbetalinger til denne gruppen på om lag 390 mill. kroner i 2020. Foreløpige regnskapstall og statistikk for mars til juni 2020 tyder på at langt færre enn først antatt har blitt syke. Samtidig har mange selvstendig næringsdrivende mistet oppdrag og kunder, og det ser ut til at langt flere har hatt hjemmekontor. Den nye midlertidige kompensasjonsordningen for frilansere og selvstendig næringsdrivende kan også ha bidratt til noe lavere merutgifter. På bakgrunn av dette anslås merkostnadene av tiltakene nå på usikkert grunnlag til om lag 250 mill. kroner i 2020.

Bevilgningen foreslås redusert med 210 mill. kroner i 2020.

Post 72 Pleie- opplærings- og omsorgspenger mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 11 840 mill. kroner.

I midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien er det fastsatt følgende tiltak for omsorgspenger:

- Rett til omsorgspenger når skoler og barnehager er stengt.
- Rett til overføring av dager med omsorgspenger mellom foreldre når skoler og barnehager er stengt.
- Nullstilling av kvoter for omsorgspengedager 1. juli 2020, slik at alle får ny full årskvote for siste halvår.

- Rett til omsorgspenger ut over kvoten for foreldre til barn som må holdes hjemme på grunn av særlige smittevern hensyn hos barnet eller hos familiemedlem barnet bor med.

I perioden 13. mars til 30. juni hadde alle foreldre doble kvoter med omsorgspenger.

Tiltakene er i forskriften gitt virkning ut 2020 med mindre annet blir besluttet. I forbindelse med gradvis gjenåpning av samfunnet, oppstår situasjoner hvor det er nødvendig med midlertidig lokal stengning av skoler eller barnehager, enten det er hele institusjoner eller enkelte klasser/grupper som må holdes hjemme. Dersom lokale stengninger blir langvarige eller omfattende, kan man risikere at heller ikke den nye årskvoten med omsorgspengedager strekker til. Regjeringen vil derfor innføre en ny ordning med utvidet rett til omsorgspenger ved lokal stengning av skole eller barnehage. En slik ordning anslås på usikkert grunnlag å gi en utgiftsøkning på om lag 10 mill. kroner.

Regelendringene for omsorgspenger ble i Prop. 127 S (2019–2020) på usikkert grunnlag anslått å føre til økte merkostnader på om lag 10 720 mill. kroner i 2020. Foreløpige statistikk- og regnskapstall for mars til juni tyder på vesentlig mindre bruk av omsorgspengedager enn først antatt. Flere har trolig hatt mulighet til å kombinere hjemmekontor med hjemmeskole og barnepass. Videre har flere foreldre uansett vært hjemme på grunn av økningen i permitteringer og arbeidsledighet. På bakgrunn av dette anslås merkostnadene av tiltakene på usikkert grunnlag nå til om lag 1 990 mill. kroner i 2020.

Bevilgningen foreslås redusert med 8 680 mill. kroner i 2020.

Post 75 Feriepenger av sykepenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 2 230 mill. kroner.

Feriepengeandelen for 2020 er nedjustert fra 5,89 pst. til 5,79 pst. av anslått utbetaling til sykepenger til arbeidstakere. Dette medfører lavere utgifter på posten enn anslått i Prop. 117 S (2019–2020).

Bevilgningen foreslås redusert med 40 mill. kroner i 2020.

Kap. 2651 Arbeidsavklaringspenger

Post 70 Arbeidsavklaringspenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 31 315 mill. kroner.

I midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien er det fastsatt følgende tiltak for arbeidsavklaringspenger:

- Forlengelse av stønadperioden med seks måneder for mottakere av arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-12. Dette gjelder alle personer som mottok arbeidsavklaringspenger per 16. mars 2020, og de som kommer inn i ordningen så lenge forskriften gjelder.

- Forlengelse av stønadsperioden for personer som mottar arbeidsavklaringspenger i perioden søknad om uføretrygd er til behandling i Arbeids- og velferdsetaten etter folketrygdloven § 11-18. Stønadsperioden for denne gruppen er i utgangspunktet inntil fire pluss fire måneder, men stønadsperioden er forlenget med ytterligere seks måneder. Forlengelsen gjaldt de som mottok ytelsen per 16. mars 2020, og de som kommer inn i ordningen så lenge forskriften gjelder.
- Forlengelse av stønadsperioden for personer som er avklart mot arbeid og som mottar arbeidsavklaringspenger mens de er i prosess med å søke arbeid etter folketrygdloven § 11-17. Stønadsperioden for denne gruppen er i utgangspunktet inntil seks måneder, men for mottakere som ville nådd maksdato i løpet våren 2020, ble stønadsperioden forlenget ut juni 2020. Stønadsperioden ble deretter forlenget ut oktober 2020.

Tiltakene er i forskriften gitt virkning ut 2020 med mindre annet blir besluttet, med unntak av forlengelsen av stønadsperioden for arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeids-søker som gjelder ut oktober 2020.

I Prop. 127 S (2019–2020) varslet regjeringen at den vil gjøre en ny vurdering av behovet for og varigheten av disse tiltakene etter sommeren.

Regjeringen viser til at forlengelse av stønadsperioden for arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker etter folketrygdloven § 11-17 gjelder inntil 31. oktober 2020. Regjeringen mener at forlengelsen av stønadsperiodene for arbeidsavklaringspenger etter §§ 11-12 og 11-18 også kan fases ut fra samme tidspunkt. Regjeringen viser til at kapasiteten i Arbeids- og velferdsetaten nå nærmer seg normalsituasjon. I tillegg er det lav restanse-situasjon på behandling av søknader om uføretrygd. Regjeringen legger derfor opp til at de midlertidige koronatiltakene om forlengelse av stønadsperiodene for arbeidsavklaringspenger skal opphøre fra og med 1. november 2020. Personer som er inne i ordningen før 1. november 2020 vil ikke bli berørt av dette. Dette vil heller ikke ha budsjettmessige konsekvenser i 2020.

Det legges nå til grunn et lavere anslag for antall mottakere i 2020 enn i Prop. 117 S (2019–2020). Dette skyldes i hovedsak at det har vært flere avganger, både til uføretrygd og andre typer status, enn det som da ble lagt til grunn. Samtidig har det også vært noe større tilgang til ordningen. Anslag for gjennomsnittlig utbetaling per mottaker øker også noe som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020. Samlet sett utgjør disse endringene en reduksjon av anslaget for utgiftene på posten.

Regelendringene for arbeidsavklaringspenger ble i Prop. 117 S (2019–2020) på usikkert grunnlag anslått å føre til økte merkostnader på om lag 735 mill. kroner i 2020. Merkostnadene av tiltakene anslås nå til 635 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak at anslaget for forlengelsen av stønadsperioden for de som mottar arbeidsavklaringspenger etter § 11-18 nå er redusert fra 95 mill. kroner til 0. Antall uføresaker til behandling har gått ned, og det ventes derfor nå at ventetiden for AAP-mottakere under vurdering for uføretrygd ikke kommer til å overstige de ordinære varighetsbestemmelsene.

Bevilgningen foreslås redusert med 1 285 mill. kroner i 2020.

Post 71 Tilleggsstønad, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 148 mill. kroner.

Lavere anslag for antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i 2020 fører til et lavere anslag for utgiftene på posten.

Bevilgningen foreslås redusert med 15 mill. kroner i 2020.

Post 72 Legeerklæringer

Bevilgningen på posten er 370 mill. kroner.

Lavere anslag for antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i 2020 fører til et lavere anslag for utgiftene på posten.

Bevilgningen foreslås redusert med 10 mill. kroner i 2020.

Kap. 2655 Uførhet

Post 70 Uføretrygd, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 99 130 mill. kroner.

Det legges nå til grunn et høyere anslag for antall mottakere i 2020 enn i Prop. 117 S (2019–2020). Dette skyldes i hovedsak at overgangen fra AAP har vært høyere enn det som ble lagt til grunn ved forrige anslag. Det er likevel en lavere overgang enn det som var forventet før koronapandemien. Anslag for gjennomsnittlig utbetaling per mottaker øker noe, blant annet som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020. Samlet bidrar disse endringene til økning av anslaget for utgiftene på posten.

Bevilgningen foreslås økt med 830 mill. kroner i 2020.

Post 75 Menerstatning ved yrkesskade, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 66 mill. kroner.

Utviklingen så langt i år tilsier høyere utgifter for 2020 enn lagt til grunn i RNB 2020.

Bevilgningen foreslås økt med 3 mill. kroner.

Kap. 2661 Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.

Post 71 Hjelpestønad, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 600 mill. kroner.

Det anslås nå at utgiftene vil bli noe høyere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020). Dette skyldes endret underliggende utvikling i gjennomsnittlig ytelse.

Bevilgningen foreslås økt med 10 mill. kroner i 2020.

Post 73 Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning

Bevilgningen på posten er 120 mill. kroner.

Det anslås nå at utgiftene vil bli noe høyere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020). Dette skyldes hovedsakelig endret volumvekst.

Bevilgningen foreslås økt med 7 mill. kroner i 2020.

Post 74 Tilskudd til biler

Bevilgningen på posten er 745 mill. kroner.

Det anslås nå at utgiftene vil bli noe høyere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020). Dette skyldes hovedsakelig endret volumvekst.

Bevilgningen foreslås økt med 30 mill. kroner i 2020.

Post 75 Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler

Bevilgningen på posten er 3 460 mill. kroner.

Det anslås nå at utgiftene vil bli noe høyere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020). Dette skyldes i stor grad endret volumvekst. Økt anslag for prisvekst og andre mindre endringer bidrar også til en økning av anslaget på posten.

Bevilgningen foreslås økt med 100 mill. kroner i 2020.

Post 76 Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester

Bevilgningen på posten er 325 mill. kroner.

Det anslås nå at utgiftene vil bli noe lavere enn lagt til grunn i Prop. 117 S (2019–2020). Dette skyldes hovedsakelig endret volumvekst.

Bevilgningen foreslås redusert med 15 mill. kroner i 2020.

Kap. 2670 Alderdom

Post 70 Grunnpensjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 77 430 mill. kroner.

Anslag for gjennomsnittlig utbetaling per mottaker øker som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020. Anslaget på posten oppjusteres også noe som følge av høyere anslag for gjennomsnittlig pensjon ut over økningen i grunnbeløpet og gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås økt med 240 mill. kroner.

Post 71 Tilleggspensjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 152 520 mill. kroner.

Anslag for gjennomsnittlig utbetaling per mottaker øker som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020. Anslaget på posten oppjusteres også noe som følge av høyere anslag for gjennomsnittlig pensjon ut over økningen i grunnbeløpet og gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås økt med 490 mill. kroner.

Post 72 Inntektspensjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 4 120 mill. kroner.

Anslag for gjennomsnittlig utbetaling per mottaker øker som følge av økt gjennomsnittlig grunnbeløp i 2020.

Bevilgningen foreslås økt med 10 mill. kroner.

Kap. 2680 Etterlatte

Post 70 Grunnpensjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 105 mill. kroner.

Det er gjort mindre justeringer i anslagene for gjennomsnittlig pensjon, grunnbeløp og antall mottakere.

Bevilgningen foreslås redusert med 5 mill. kroner.

Post 72 Særtilllegg, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 82 mill. kroner.

Det er gjort mindre justeringer i anslagene for grunnbeløp og gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner.

Andre saker

Forskrift om endring i forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Etter lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 1-4 andre og fjerde ledd, § 19-14 åttende ledd og § 20-18 åttende ledd, skal grunnbeløpet, reguleringsfaktorene, satsene for minste pensjonsnivå og satsene for garantipensjon i folketrygden fastsettes av Kongen. Nærmere regler følger av forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden.

Folketrygdloven § 1-4 sier at grunnbeløpet reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten. Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år, jf. forskriften § 2 første ledd. Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret skal etter forskriften § 2 andre ledd settes lik regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer slik det fremkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Anslaget i revidert nasjonalbudsjett er normalt basert på resultatet av oppgjøret i frontfaget. Det har ikke skjedd i år. Koronapandemien gjorde at lønnsoppgjøret i frontfaget ble utsatt. Det medførte at anslaget i revidert nasjonalbudsjett for 2020 ble fastsatt mer enn tre måneder før lønnsoppgjøret. I revidert nasjonalbudsjett for 2020, jf. Meld. St. 2 (2019–2020), er anslaget for gjennomsnittlig årslønnsvekst 1,5 prosent. Etter forskriften er det dette anslaget som skal legges til grunn som årets lønnsvekst for reguleringen.

Utsettelsen av lønnsoppgjøret gjorde at også fastsettelsen av satsene for grunnbeløpet, reguleringsfaktorer, satsene for minste pensjonsnivå og satsene for garantipensjon i folketrygden ble utsatt til høsten 2020. Den 21. august 2020 ble partene for frontfaget enige om en økonomisk ramme på 1,7 prosent. Rammen består av fjorårets lønns-overheng, effekter av sentralt oppgjør, samt beregninger for lønnsglidning, det vil si sannsynlig resultat fra lokale lønnsforhandlinger. Denne rammen fra frontfaget skal nå etterfølgende oppgjør forholde seg til.

For å kunne legge til grunn en lønnsvekst i tråd med frontfaget, ble forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden endret ved at det ble gitt en særskilt bestemmelse i ny § 2 a om at forventet lønnsutvikling for 2020 settes til 1,7 prosent.

Forskriftsendringen innebærer at grunnbeløpet, reguleringsfaktorene, satsene for minste pensjonsnivå og satsene for garantipensjon i folketrygden blir høyere enn det som ble lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Forskriftsendringen anslås å øke Folketrygdens utgifter med om lag 779 mill. kroner. Utgiftsvirkningene av trygdeoppgjøret er hensyntatt i bevilgningsforslagene i proposisjonen.

2.6 Helse- og omsorgsdepartementet

Kap. 710 Vaksiner mv.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Influensavaksinasjonsprogrammet

Det foreslås statlig finansiering av innkjøp og distribusjon av influensavaksine slik at kommunene kan tilby slik vaksine gratis, i influensasesongen 2020/2021 (uke 40–20), til personer med økt risiko for komplikasjoner i forbindelse med influensasykdom. Inntektskravet til Folkehelseinstituttet må derfor settes ned med 67,5 mill. kroner som tilsvarer det

kommunene ellers ville betalt for vaksinen, jf. omtale under kap. 3710, post 03. Tiltaket er midlertidig.

Det norske influensavaksinasjonsprogrammet omfatter årlig tilbud om vaksiner mot sesonginfluensa til alle personer med økt risiko for komplikasjoner i forbindelse med influensasykdom. Folkehelseinstituttet gir faglige retningslinjer for gjennomføring av nasjonale vaksinasjonsprogrammer, definerer risikogrupper og andre målgrupper for influensavaksinasjon og har i tillegg ansvar for innkjøp og distribusjon av vaksiner. Kommunene har ansvar for å sørge for et årlig tilbud om vaksinasjon. Tilbudet skal organiseres på en slik måte at man oppnår høyest mulig vaksinasjonsdekning i de anbefalte målgruppene. Forslaget for influensasesongen 2020/2021 innebærer at vaksine til personer med økt risiko for komplikasjoner i forbindelse med influensasykdom distribueres gratis fra Folkehelseinstituttet til kommunene, og kommunene tilbyr vaksinen gratis uten egenbetaling for selve dosen.

Nye bølger av smittespredning av covid-19 kan komme i vinterhalvåret, samtidig med sesongen for den årlige influensaepidemien. Risikogruppene for covid-19 er videre nært sammenfallende med risikogruppene for alvorlig influensa. Formålet med forslaget er å begrense den totale sykdomsbyrden og belastningen på helse- og omsorgstjenesten i denne perioden.

Arbeidsgiver skal sørge for at personell som kan utsettes for smitte i arbeidssituasjonen får informasjon om influensavaksine og dekket utgifter til vaksiner. Vaksinasjon av helsepersonell omfattes derfor ikke av forslaget.

Det vises for øvrig til kap. 2752, post 70 for nærmere omtale av økte utgifter til refusjon av egenbetaling over takordning 1 og 2755, post 70 for refusjon til fastlegene for å sette vaksinen.

Forsterket influensavaksine

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner til innkjøp av 100 000 doser av en forsterket influensavaksine til influensavaksinasjonsprogrammet. Vaksinen skal gjennom influensavaksinasjonsprogrammet tilbys til sykehjemsbeboere og eldre i omsorgsboliger.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 5 mill. kroner.

Post 23 (Ny) Forhåndsavtaler om vaksine mot covid-19

Det foreslås å opprette en ny post 23. Posten dekker inngåelse av forhåndsavtaler om kjøp av vaksine mot covid-19.

Det foreslås å bevilge 500 mill. kroner til forhåndsavtaler om kjøp av vaksine mot covid-19. EØS/EFTA-landene er omfattet av EUs vaksinestrategi. EUs avtaler med legemiddelselskaper under EUs vaksinestrategi skal også dekke behovene til Norge og de andre EØS/EFTA-landene. EUs fond for finansiering av beredskapsinnkjøp, ESI, anvendes når EU inngår kontrakter med legemiddelselskaper for utvikling og anskaffelse av vaksiner. Gjennom disse avtalene bidrar EU til å bære kostnadene legemiddelselskapene har for å utvikle vaksiner og til å etablere produksjonskapasitet. Firmaene er ikke villige til å bære

de totale utviklingskostnadene på egen hånd. Landenes investering vil bli trukket fra prisen når landene senere ev. kjøper vaksiner fra legemiddelselskapene.

Norges nåværende avtale med EU om deltagelse i vaksineanskaffelsene fra AstraZeneca innebærer at Norge både skal refundere ESI-andelen av kostnaden og den påfølgende innkjøpskostnaden til Sverige. Sverige viderefremidler ESI-andelen til Europa-kommisjonen.

Et stort antall vaksinekandidater er under utvikling. Det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å si hvilken vaksineteknologi som vil være mest egnet og hvilke vaksinekandidater som vil lykkes med kliniske studier og storskalaproduksjon. Det er derfor viktig å bidra med midler til utvikling av ulike vaksinekandidater og produksjonskapasitet. For å kunne tilby Norges befolkning tidlig tilgang til vaksine, kan det bli nødvendig å inngå 8-10 forhåndsavtaler.

Kostnadene knyttet til de ulike forhåndsavtalene er på nåværende tidspunkt usikre, og det bes derfor om fullmakt til å overskride bevilgningen med ytterligere 500 mill. kroner uten bevilgningsmessig dekning dersom dette viser seg å bli strengt nødvendig, jf. forslag til romertallsvedtak. Regjeringen vil i forbindelse med nysalderingen komme tilbake med en redegjørelse for inngåtte forhåndsavtaler og kostnadene knyttet til disse.

Kap. 745 Folkehelseinstituttet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 10 mill. kroner til et utvidet nasjonalt smittesporingsteam ved FHI som skal bistå kommunene i å håndtere lokale utbrudd av covid-19, samordning av utbrudd som involverer flere kommuner og drive smittesporing knyttet til offentlig transport som ikke er knyttet til enkeltkommuner.

Kap. 762 Primærhelsetjeneste

Post 63 Allmennlegetjenester

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 210 mill. kroner til testing ved grenseoverganger. Midlene benyttes til å etablere en øremerket tilskuddsordning for etablering og drift av teststasjoner ved relevante grenseoverganger.

For å legge til rette for at personer som har vært på reise og som har symptomer eller som mistenker at de kan ha vært utsatt for smitte skal teste seg, er det etablert teststasjoner ved relevante grenseoverganger. Etablering av slike teststasjoner er en del av den nasjonale TISK-strategien. Det er etablert 21 teststasjoner i 17 kommuner i 2020. Disse er Ullensaker (fly), Sandefjord (fly), Stjørdal (fly), Bodø (fly), Tromsø (fly), Karmøy (fly), Giske (fly), Bergen (fly og ferge), Sola (fly og ferge), Kristiansand (fly og ferge), Oslo (ferge), Larvik (ferge), Bamble (ferge), Halden (veg), Marker (veg), Eidskog (veg), Sør-Varanger (veg).

Helsedirektoratet skal innenfor den angitte rammen prioritere midlene mellom kommuner og relevante grenseoverganger ut i fra en vurdering av hvor nytten av testing og testkapasitet er størst. Forslaget medfører også økte utgifter over folketrygden til sendeprøver og til refusjonstakst for analyse, jf. omtale under kap. 2711, post 76 og kap. 2755 post 70. Til sammen foreslås det 251 mill. kroner til formålet i 2020. Bevilgningen er midlertidig.

Kap. 2711 Spesialisthelsetjeneste mv.

Post 70 Spesialisthjelp

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 95 mill. kroner.

I mars og april i år ble det innført midlertidige takstendringer for å legge til rette for å gjennomføre konsultasjoner uten fysisk oppmøte med varighet til 1. september. For å legge til rette for tilgjengelige tjenester i det videre forløpet av pandemien, er de midlertidige takstendringene forlenget til 1. november 2020. De budsjettmessige konsekvensene av takstendringene vil synliggjøres i forslaget til helseutgifter under folketrygden i nysalderingen.

Post 71 Psykologhjelp

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 6 mill. kroner.

I mars og april i år ble det innført midlertidige takstendringer for å legge til rette for å gjennomføre konsultasjoner uten fysisk oppmøte med varighet til 1. september. For å legge til rette for tilgjengelige tjenester i det videre forløpet av pandemien, er de midlertidige takstendringene forlenget til 1. november 2020. De budsjettmessige konsekvensene av takstendringene vil synliggjøres i forslagene til folketrygdens helseutgifter i nysalderingen.

Post 72 Tannbehandling

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 190 mill. kroner.

Post 76 Private laboratorier og røntgeninstitut

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 40 mill. kroner.

Det foreslås bevilget 31 mill. kroner knyttet til utgifter over folketrygden til testing ved grenseoverganger, jf. omtale på kap. 762, post 63.

Samlet foreslås bevilgningen satt ned med 9 mill. kroner.

Kap. 2751 Legemidler mv.

Post 70 Legemidler

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe høyere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås økt med 39 mill. kroner.

Kap. 2752 Refusjon av egenbetaling

Post 70 Egenandelstak 1

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 290 mill. kroner.

I forbindelse med influensavaksineringsprogrammet som omtales på kap. 710, post 21 foreslås det en egenandel på influensavaksineringsprogrammet på 50 kroner. En andel av de som blir vaksinert har eller vil oppnå frikort i løpet av året. Personer over 65 år er definert til å være i risikogruppen og det forutsettes at en høy andel av de som vaksineres er over 65 år. Andelen som oppnår frikort er mye høyere blant den eldre delen av befolkningen enn den yngre. Andelen av de vaksinerte som har frikort anslås til 50 pst. Egenandel på 50 kroner og 700 000 vaksiner gir da økte utgifter over takordningen på 17,5 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen satt ned med 272,5 mill. kroner.

Post 71 Egenandelstak 2

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 125 mill. kroner.

Kap. 2755 Helsetjenester i kommunene mv.

Post 70 Allmennlegehjelp

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe høyere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås økt med 110 mill. kroner.

Det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til testing ved grenseoverganger, jf. omtale på kap. 762, post 63.

Det foreslås videre å bevilge 105 mill. kroner til å opprette en midlertidig takst for vaksinasjon av sesonginfluensavaksine hos fastlege. Det vises til omtale på kap. 710, post 21. Det antas at fastlegene kommer til å sette 700 000 vaksiner i løpet av sesongen 2020/2021. Legenes honorar for å sette vaksinen foreslås fastsatt til 200 kroner, hvorav 50 kroner er egenandel fra pasienten.

I mars og april i år ble det innført midlertidige takstendringer for å legge til rette for å gjennomføre konsultasjoner uten fysisk oppmøte med varighet til 1. september. For å legge til rette for tilgjengelige tjenester i det videre forløpet av pandemien, er de midlertidige takstendringene forlenget til 1. november 2020. De budsjettmessige konsekvensene av takstendringene vil synliggjøres i forslaget til helseutgifter under folketrygden i nysalderingen.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 225 mill. kroner.

Post 71 Fysioterapi, kan nyttes under post 62

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 110 mill. kroner.

I mars og april i år ble det innført midlertidige takstendringer for å legge til rette for å gjennomføre konsultasjoner uten fysisk oppmøte med varighet til 1. september. For å legge til rette for tilgjengelige tjenester i det videre forløpet av pandemien, er de midlertidige takstendringene forlenget til 1. november 2020. De budsjettmessige konsekvensene av takstendringene vil synliggjøres i forslaget til helseutgifter under folketrygden i nysalderingen.

Post 73 Kiropraktorbehandling

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 14 mill. kroner.

I mars og april i år ble det innført midlertidige takstendringer for å legge til rette for å gjennomføre konsultasjoner uten fysisk oppmøte med varighet til 1. september. For å legge til rette for tilgjengelige tjenester i det videre forløpet av pandemien, er de midlertidige takstendringene forlenget til 1. november 2020. De budsjettmessige konsekvensene av takstendringene vil synliggjøres i forslaget til helseutgifter under folketrygden i nysalderingen.

Post 75 Logopedisk og ortoptisk behandling

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 14 mill. kroner.

I mars og april i år ble det innført midlertidige takstendringer for å legge til rette for å gjennomføre konsultasjoner uten fysisk oppmøte med varighet til 1. september. For å legge til rette for tilgjengelige tjenester i det videre forløpet av pandemien, er de midlertidige takstendringene forlenget til 1. november 2020. De budsjettmessige konsekvensene av takstendringene vil synliggjøres i forslaget til helseutgifter under folketrygden i nysalderingen.

Kap. 2756 Andre helsetjenester

Post 70 Helsetjenester i annet EØS-land

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 8 mill. kroner.

Post 71 Helsetjenester i utlandet mv.

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 60 mill. kroner.

Post 72 Helsetjenester til utenlandsbeboende mv.

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 45 mill. kroner.

Kap. 2790 Andre helsetiltak

Post 70 Bidrag

Regnskap for 2019 og utgiftsutviklingen siden fremleggelsen av Prop. 117 S (2019–2020) tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn tidligere forutsatt. Bevilgningen foreslås satt ned med 35 mill. kroner.

Kap. 3710 Vaksiner mv.

Post 03 Vaksinesalg

Influensavaksineprogrammet

Det foreslås å redusere bevilgningen med 67,5 mill. kroner knyttet til forslag om statlig finansiering av innkjøp og distribusjon av influensavaksine, jf. omtale under kap. 710, post 21.

2.7 Barne- og familiedepartementet

Kap. 846 Familie- og oppveksttiltak

Post 71 Utviklings- og opplysningsarbeid mv., kan nyttes under post 21

Adopsjonsorganisasjonene (InorAdopt, Verdens Barn og Adopsjonsforum) formidler utenlandsadopsjoner til Norge. Organisasjonenes hovedinntektskilde er gebyrer fra par som adopterer. Restriksjonene som er innført ifb. virusutbruddet, innebærer at prosesser med utenlandsadopsjoner har stoppet og at adopsjonsforberedende kurs har blitt utsatt. Organisasjonene får dermed reduserte gebyrinntekter. Det forventede økonomiske tapet i 2020 er anslått til totalt 11,1 mill. kroner.

På denne bakgrunn foreslås det at kap. 846, post 71 økes med 11,1 mill. kroner til økt tilskudd til adopsjonsorganisasjonene.

Kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 71

Regjeringen foreslår å redusere kap. 854, post 21 med 0,45 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 854, post 72, jf. nærmere omtale under denne posten.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker Bufdirs arbeid med digitaliseringstiltak. Det er mindre behov knyttet til prosjektet Digibarnevern i 2020. Det foreslås å redusere kap. 854, post 45 med 1,6 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 860, post 51, jf. nærmere omtale under denne posten.

Post 72 Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet, kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen på posten finansierer bl.a. arbeidet med veiledningsteam for kommuner som ønsker å styrke og utvikle barnevernstjenesten. RKBU Midt-Norge har det faglige ansvaret for veiledningsteamene. På grunn av virusutbruddet er det behov for å utvikle en digital løsning for å kunne arrangere en digital samling for deltakende kommuner. Det foreslås at tilskuddet til RKBU Midt-Norge økes med 0,45 mill. kroner til dette. Regjeringen foreslår derfor å øke kap. 854, post 72 med 0,45 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 854, post 21.

Kap. 860 Forbrukerrådet

Post 51 Markedsportaler

Finansportalen driftes av Forbrukerrådet og skal gjøre det enklere å få oversikt over finansielle tjenester og bytte tjenesteleverandør. Portalen samler inn og gir sammenlignbar og enkelt tilgjengelig informasjon om produkter i finansmarkedet, slik at forbrukerne kan finne de beste prisene og vilkårene. Forbrukerrådet opplyser at tjenestene i portalen ikke kan leveres med tilstrekkelig kvalitet innenfor gjeldende bevilgning, og at det er behov for økt tilskudd for å kunne opprettholde forsvarlig drift i 2020. Regjeringen foreslår å øke kap. 860, post 51 med 2 mill. kroner til Forbrukerrådets arbeid med Finansportalen.

Kap. 882 Kirkebygg og gravplasser

Post 70 Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser

Bevilgningen dekker tilskudd til arbeid innenfor kirkebyggfeltet og gravplassforvaltningen. Det er mindrebehov på posten i 2020. Det foreslås å redusere kap. 882, post 70 med 0,4 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 860, post 51, jf. nærmere omtale under denne posten.

Kap. 2530 Foreldrepenger

Post 70 Foreldrepenger ved fødsel, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås økt med 270 mill. kroner. Merbehovet skyldes at anslagene for antall mottakere og gjennomsnittlig ytelse er endret sammenlignet med gjeldende budsjett.

Post 71 Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 35 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at det forventes færre mottakere av engangsstønad enn lagt til grunn i gjeldende budsjett.

Post 73 Foreldrepenger ved adopsjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 mill. kroner. Merbehovet skyldes at anslaget for gjennomsnittlig ytelse er økt noe sammenlignet med gjeldende budsjett.

2.8 Nærings- og fiskeridepartementet

Kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet

Post 25 (Ny) Forvaltning og utvikling av kompensasjonsordning mv.

Regjeringen foreslår å bevilge 25 mill. kroner til utvikling og forvaltning av den nye kompensasjonsordningen for reiselivet og ny støtteordning for store publikumsarrangementer. Det arbeides med å avklare hvem som skal forvalte ordningene. Det vises for øvrig til omtale under Andre saker.

Post 84 (Ny) Midlertidig tilskuddsordning for reiseliv på Svalbard

Regjeringen foreslår å opprette en midlertidig tilskuddsordning for å bidra til å gjenoppbygge og omstille en hardt rammet reiselivsnæring på Svalbard.

Reiseliv har over mange år utviklet seg til å bli den største næringen på Svalbard. Som følge av koronapandemien og begrensningene som er lagt på aktiviteten, legger reiselivsnæringen et svært dårlig halvår bak seg. Næringen går nå inn i lavsesongen. Øygruppen har inntil nylig vært underlagt strengere smitteverntiltak enn fastlandet. Det er fremdeles færre flyvninger enn det var før virusutbruddet, og det antas å ville være slik fremover også. Næringen har i liten grad et lokalmarked å vri sitt tilbud mot. Behovet for omstilling og nytenkning vurderes derfor å være større på Svalbard enn på fastlandet.

Reiselivet på Svalbard har hatt mulighet til å søke støtte fra den generelle kompensasjonsordningen for næringslivet og tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen. Det legges opp til at Svalbard også vil omfattes av den nye kompensasjonsordningen for reiselivsnæringen som skisseres i denne proposisjonen. I tillegg foreslår regjeringen nå en midlertidig tilskuddsordning for å bidra til å gjenoppbygge og omstille den seriøse delen av reiselivsnæringen på Svalbard. Støtten vil rettes mot de aktørene som opererer med norske lønns- og arbeidsvilkår og som bidrar til et helårig samfunn.

All reiselivsvirksomhet skal utvikles innenfor bærekraftige rammer. Det er ikke et mål i seg selv å få flest mulig turister. For å bidra til en ønsket gjenoppbygging og omstilling kreves god koordinering mellom aktørene.

Ingen kan med sikkerhet si om reduksjonen i etterspørselen etter reiselivsprodukter er varig eller forbigående. Tilskuddordningen skal derfor ha en bred tilnærming når det gjelder omstilling, også til andre bransjer enn reiseliv. Ordningen skal treffe de seriøse norske aktørene som, uavhengig av pandemien, vil være sentrale i videreutviklingen av reiseliv og øvrig næringsvirksomhet på øygruppen.

Regjeringen vil vurdere nærmere innretningen av ordningen, med utgangspunkt i ovennevnte rammer. Det omfatter avgrensning av målgruppe, rammer og vilkår for tilskudd, forvaltning og kontroll. Det foreslås at bevilgningen kan disponeres av den virksomheten som utpekes som forvalter av ordningen, og at bevilgningen skal dekke både utbetaling av tilskudd og utgifter til forvaltning av ordningen.

På denne bakgrunn foreslås det å bevilge 25 mill. kroner på kap. 900 post 84 til en midlertidig tilskuddsordning for reiseliv på Svalbard.

Andre saker

Reiselivsnæringen

Reiselivet er blant næringene som har vært hardest rammet av pandemien. Siden mars har pandemien og smitteverntiltakene medført omfattende etterspørselssvikt i deler av næringen. Blant annet ble det i årets syv første måneder registrert 30 pst. færre overnattinger på hoteller, campingplasser o.l. sammenlignet med samme periode i fjor. For utenlandske gjester var nedgangen på 68 pst.

Etter en sommersesong som gikk bedre enn forventet for deler av næringen står den nå overfor en svært usikker høst og vinter. Innstramming i regjeringens reiseråd og tilsvarende reiseråd i andre land innebærer at det vil komme færre utenlandsturister. Antallsbegrensningen på arrangementer vil føre til færre kurs, konferanser, konserter o.l. som vanligvis genererer en stor del av inntektene for reiselivet i høstsesongen. Det er samtidig stor usikkerhet om utviklingen på lengre sikt. Deler av kundegrunnet ventes å vende tilbake når smitteverntiltak oppheves. Samtidig må det tas hensyn til at koronapandemien kan gi langvarige og delvis permanente endringer i etterspørsel, som bedriftene må tilpasse seg. Regjeringen er opptatt av å ivareta næringen på en god måte, samtidig som man vil unngå uheldig innlåsning av ressurser. Det tas derfor sikte på å vri de økonomiske virkemidlene fra kompensasjon og mot stimulering til omstilling og aktivitet innenfor hensynene til smittevern.

Regjeringen har allerede iverksatt en rekke ekstraordinære tiltak som har kommet reiselivsnæringen til gode. Samlet utgjør dette vesentlige milliardbeløp. Blant annet har staten avlastet bedriftenes lønnsutbetalinger gjennom permitteringsregelverket, herunder gjennom utvidelser i regelverket. Øvrige tiltak omfatter blant annet:

- Kompensasjonsordningen for næringslivet
- Redusert mva. fra 12 til 6 pst.
- Kompensasjon for selvstendig næringsdrivende og frilansere
- Redusert arbeidsgiveravgift
- Lønnsstøtteordningen
- Lånegarantiordningen
- Økte rammer for kommunale næringsfond
- Låne- og tilskuddsordning for pakkereisearrangører
- Tilskuddsordning for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen (omstillingsordning)
- Kompensasjonsordning for lovpålagte vedlikeholdsutgifter for sesongbedrifter

- Økte rammer for ordninger under Innovasjon Norge
- Kjøp av persontransport med tog
- Kjøp av innenlandske flyruter
- Garantiordningen for luftfarten
- Støtte til kommersielle buss- og båtruter
- Kompensasjon for inntektsbortfall for riksveiferjeoperatørene

Videre foreslås det i denne proposisjonen en rekke tiltak som er rettet direkte mot reiselivsnæringen:

- Kompensasjonsordning for reiselivsnæringen
- Midlertidig tilskuddsordning for reiselivsnæringen på Svalbard
- Utvidelse av tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen (omstillingsordning)
- Ny fordelingsrunde av låne- og tilskuddsordningen for pakkereisearrangører

Koronapandemien har også rammet arrangementsmarkedet hardt. Dette markedet er tett knyttet opp mot reiselivsvirksomhet og berøres av mange av de samme smittevern-tiltakene som reiselivsaktører. Mange aktører er i tillegg aktive i både reiselivs- og arrangementsmarkedet. Regjeringen foreslår derfor å inkludere enkelte bransjer fra dette markedet i etablerte og foreslåtte ordninger rettet mot reiselivsnæringen. Avgrensningen av ordningene må være i tråd med statsstøtteregulverket og godkjennes av ESA.

Kompensasjonsordningen for reiselivsnæringen

Regjeringen vil foreslå en midlertidig tilskuddsordning for reiselivsbedrifter med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien og myndighetenes smitteverntiltak. Formålet med ordningen er å hindre at ellers levedyktige reiselivsbedrifter går konkurs som følge av pandemien og smitteverntiltakene, slik at arbeidsplasser trygges. En kompensasjonsordning for reiselivsnæringen vil bidra til at levedyktige virksomheter får tid til å tilpasse seg den rådende situasjonen med smittevern og lavere etterspørsel. Pandemien kan føre til varige endringer for reiselivsnæringen. Det er viktig at offentlige støtteordninger bidrar til, og ikke hemmer, omstilling og økt aktivitet.

Regjeringen foreslår at ordningen omfatter den delen av reiselivsnæringen som er hardt og direkte rammet av myndighetenes mest inngripende smitteverntiltak. Dette gjelder overnattingsbransjen, serveringsbransjen og formidlingsbransjen (som reisearrangører o.l.) samt deler av bransjene for passasjertransport og opplevelser. De samme utfordringene gjelder også for messe- og konferansearrangørene, og disse foreslås derfor innlemmet i ordningen.

Den generelle, midlertidige tilskuddsordningen for foretak med stort omsetningsfall ble etablert svært raskt, i den akutte fasen av krisen. Det ble lagt stor vekt på hensynet til å kunne håndtere et stort antall søknader på kort tid og å kunne utbetale midlene raskt. Den systemtekniske løsningen for den generelle kompensasjonsordningen er ikke egnet for

videreføring i sin nåværende stand. Den er heller ikke egnet for en næringsavgrenset ordning, som i større grad må baseres seg på manuell saksbehandling.

I arbeidet med å utforme en ny kompensasjonsordning for reiselivsbedrifter vil regjeringen ha dialog med partene i arbeidslivet, slik regjeringen også gjorde i vår da den generelle kompensasjonsordningen ble laget. I utformingen av ordningen vil regjeringen arbeide innenfor følgende rammer:

- Ordningen bør bygge på regelverk fra den generelle kompensasjonsordningen der det er hensiktsmessig, men bør samtidig justeres og forenkles der det er mulig.
- Ordningen bør innebære en fortsatt nedtrapping av støtten fra nivået i den generelle ordningen i august.
- Ordningen bør målrettes mot bedriftene som er hardest rammet. Terskelen for å få støtte bør være høyere enn i den generelle kompensasjonsordningen.
- Ordningen vil gjelde for 1. september – 31. desember 2020. Støtten vil utbetales som en engangsutbetaling for hele perioden samlet, i starten av 2021. Det vil gjøre ordningen enklere å håndtere både for foretakene som søker om støtte og for forvalter av ordningen, og gi nødvendig tid til å få på plass et system og en egnet aktør som kan forvalte ordningen. En ev. videreføring av ordningen ut over dette vil vurderes nærmere i lys av hvordan smittevernsituasjonen utvikler seg, og i lys av adgangen til å gi statsstøtte. Gjeldende EØS-regelverk for statsstøtte bygger på at pandemien regnes som en ekstraordinær situasjon, men vi vet per i dag ikke hvor lenge dette vil gjelde.
- Det må etableres gode kontrollrutiner for å minimere risiko for misbruk.
- Ordningen må utformes slik at den kan godkjennes av ESA.
- Ordningen skal gjelde også for bedrifter på Svalbard.

Det anslås at utgiftene ved ordningen vil utgjøre opp til 1 mrd. kroner, avhengig av hvordan ordningen avgrenses.

Regjeringen vil på egnet måte komme tilbake til Stortinget med forslag til konkretisering av ordning og vedtak, herunder bevilgningsmessige konsekvenser for 2021, etter sondering med partene. Det tas sikte på at ordningen kommer på plass raskt.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2021 legger regjeringen også opp til å foreslå en søknadsbasert tilskuddsordning for småbedrifter som eventuelt faller utenfor kompensasjonsordningen, men som driver virksomhet som ordningen er ment å støtte. Det tas sikte på en ramme for ordningen på 50 mill. kroner.

Tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen

Regjeringen foreslår å utvide og videreføre tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen. I forbindelse med behandlingen av Prop. 127 S (2019–2020) om økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet, ble det bevilget 250 mill. kroner til ordningen i 2020. Jf. forslag til romertallsvedtak fremmes det nå forslag om en tilsagnsfullmakt på ytterligere 250 mill. kroner i 2020, slik at Innovasjon Norge kan behandle og innvilge søknader løpende ut over høsten, dersom behovet blir større enn de 250 mill. kroner som hittil er bevilget. Regjeringen vil vurdere behovet for ytterligere bevilgninger til ordningen i 2020 og ev. komme tilbake til Stortinget.

Ordningen omfattet i første omgang reiselivsforetak som hadde mer enn 30 pst. omsetningssvikt i juni, juli og august sammenlignet med samme måneder året før. Regjeringen foreslår nå å videreføre ordningen frem til 31. desember, for bedrifter med mer enn 30 pst. omsetningsfall de to siste månedene før søknadstidspunktet, sammenlignet med året før. Regjeringen vil vurdere om nystartede foretak, som ikke hadde omsetning i referansemånedene i 2019, kan inkluderes i ordningen.

Regjeringen foreslår også å innlemme messe- og konferansearrangører i denne ordningen. Begrensingen på deltakerantall på arrangementer og andre smitteverntiltak vil kunne være i lengre tid, og regjeringen vil derfor legge til rette for at disse aktørene kan tilpasse seg den nye markedssituasjonen.

Tilskuddsordningen skal bidra til nødvendig omstilling og en mer hensiktsmessig tilpasning av den samlede kapasiteten i næringen, samt bygge opp under målet for næringspolitikken som er størst mulig verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Dette kan også innebære omstilling bort fra reiselivsnæringen til andre næringer der ressursene utnyttes bedre.

Tilskudd gjennom ordningen utbetales som engangsstøtte. Tilskuddet skal gå til gjennomføring av fremtidige omstillingsprosjekter og ikke til generell kapasitetsutvidelse eller nyetableringer innenfor reiseliv. Ordningen omfatter omstillingsprosjekter på Svalbard.

Endringer i ordningen må fastsettes innenfor rammene av EØS-avtalens statsstøtteregler og godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Ny støtteordning for store publikumsåpne arrangementer

Regjeringen foreslår å opprette en ny støtteordning for store publikumsåpne arrangementer, herunder messer og matfestivaler. De myndighetspålagte publikumsbegrensningene har gjort det umulig å avholde arrangementer med mer enn 200 deltakere siden 5. mars 2020. Noen arrangementer har kunnet la seg gjennomføre i et mindre format, og for arrangementer som varer over lengre tid er det åpnet for at kohorter med inntil 200 deltakere skiftes ut i løpet av arrangementet. Det har imidlertid i liten grad vært mulig å tilpasse de arrangementene som samler de største folkemengdene. Avlyste arrangementer har påført mange aktører i dette segmentet så store nettotap at det vil kunne påvirke den fremtidige aktiviteten i markedet negativt.

Store arrangementer kan ha stor verdi for lokalt og regionalt samfunns- og næringsliv, blant annet som følge av sine økonomiske ringvirkninger. For å bidra til at aktiviteten i dette markedet skal kunne gjenopptas så fort begrensningene på deltakerantall er hevet, foreslår regjeringen å etablere en støtteordning for arrangører av store arrangementer som er blitt avlyst som følge av myndighetspålagte restriksjoner i 2020. Ordningen vil også omfatte arrangementer på Svalbard.

Ordningen vil avgrenses til publikumsåpne arrangementer med regional eller nasjonal verdi som faller utenfor kompensasjonsordningene for kultur- og idrettssektoren, med et ventet besøkstall på minst 500 personer. Det er en betingelse at arrangementet var planlagt

avholdt i perioden fra 5. mars til 31. desember 2020, og måtte avlyses som følge av statlig myndighetspålegg i forbindelse med koronapandemien.

Støttebeløpet som tildeles arrangør fastsettes til maksimalt 60 pst. av nettotapet som følge av det avlyste arrangementet. Støtten avkortes mot annen statlig støtte etter 5. mars knyttet til koronapandemien.

Ordningen vil være rammestyrkt, og dersom søknadene overstiger rammen vil tildeling av støtte avkortes. Støtten til arrangør vil være betinget av at det avholdes tilsvarende arrangement i fremtiden. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte med nærmere forslag om innretning og bevilgning. Det legges opp til at utbetalingene vil skje i første kvartal 2021.

Ordningen må fastsettes innenfor rammene av EØS-avtalens statsstøtteregler og godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Pakkereiser

Pakkereisearrangører er pålagt å refundere forskuddsinnbetalinger for pakkereiser som ikke lar seg gjennomføre etter Lov om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseloven). Flere pakkereisearrangører kom i en utfordrende likviditetssituasjon på grunn av myndighetenes smitteverntiltak knyttet til virusutbruddet. For å bidra til at forbrukerne refunderes etter gjeldende regelverk og avhjelpe likviditeten til pakkereisearrangørene, vedtok Stortinget i juni 2020 å opprette en låne- og tilskuddsordning for pakkereisearrangørers lovpålagte refusjoner som følge av koronapandemien, jf. Prop. 117 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). I tillegg ble pakkereisearrangørenes frist for å refundere forbruker utvidet fra 14 dager til tre måneder.

Den vedtatte ordningen innebærer at pakkereisearrangører kan motta tilskudd og lån på inntil 80 pst. av sine lovpålagte refusjonsforpliktelser av avlyste og avbestilte pakkereiser som skulle startet i perioden 14. mars 2020 til og med 14. juni 2020. Ordningen forvaltes av Innovasjon Norge og gir lån og tilskudd til pakkereisearrangørers tilbakebetaling til reisende i henhold til pakkereiseloven § 24, jf. § 22 og § 23.

Rammen for låne- og tilskuddsordningen er samlet på 2 000 mill. kroner. Av dette kan 500 mill. kroner gis som tilskudd. Ordningen forvaltes i tråd med føringer fra Prop. 117 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). Rammene for ordningen ble anslått basert på innspill fra bransjen. Det har vært betydelig lavere etterspørsel etter ordningen enn tidligere lagt til grunn. Tilskudd er foreløpig fordelt etter en tilskuddssats tilsvarende 20 pst. av refusjonene. Innovasjon Norge vil nå gjennomføre en andre fordelingsrunde blant arrangørene som har søkt, slik at tilskuddene i sum vil utgjøre inntil 40 pst. av refusjonene. Regjeringen anslår at samlede tilskudd dermed vil utgjøre i overkant av 150 mill. kroner. Av lånerammen på 1 500 mill. kroner anslås det en samlet tildeling på om lag 263,6 mill. kroner. Regjeringen vil ifb. nysalderingen komme tilbake med oppdaterte anslag for bevilgningene på kap. 2421, postene 52, 73 og 91.

Garantiordning for luftfart

Stortinget har med grunnlag i Prop. 57 S (2019–2020) og Innst. 200 S (2019–2020) besluttet at det skal etableres en garantiordning for flyselskaper med norsk driftstillatelse gjennom Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK). Beslutningen kom som følge av den særskilte situasjonen som flyselskapene står overfor i forbindelse med virusutbruddet, hvor flyselskapene som følge av smitteverntiltak i Norge og internasjonalt har mistet store deler av kundegrunnet sitt. Garantiordningen for luftfart ble operativ 31. mars 2020. Formålet med lånegarantien er å legge til rette for likviditet til flyselskapene og bidra til at det under og i tiden etter denne krisen vil være et forsvarlig flytilbud. Alle flyselskaper med norsk driftstillatelse (AOC) har tilgang til garantiordningen forutsatt at de oppfyller vilkårene i ordningen.

Den utfordrende økonomiske situasjonen som flyselskapene står overfor har vist seg å bli mer langvarig enn ventet da ordningen ble etablert i mars og da ordningen ble justert i sommer. Mens flyselskapene i vår anslo at markedet ville komme tilbake på et tilnærmet normalt nivå høsten 2021, er anslagene nå mer pessimistiske.

Regjeringen foreslår derfor å forlenge trekkperioden for garantiordningen for luftfart fra gjeldende utløp 31. oktober 2020 til 31. desember 2020. Løpetiden gjelder senest to år fra denne dato. Dette gir flere flyselskaper, som per i dag ikke har benyttet ordningen, mulighet til å trekke på ordningen og bidrar dermed til å øke sannsynligheten for at målene for ordningen oppnås. På nåværende tidspunkt foreslås det ikke ytterligere endringer i ordningens øvrige vilkår. Ordningen vil derfor fortsatt stille strenge vilkår overfor flyselskapene. De endringer som regjeringen nå foreslår må notiseres og godkjennes av ESA før de kan tre i kraft.

2.9 Landbruks- og matdepartementet

Kap. 1138 Støtte til organisasjoner m.m.

Post 73 (Ny) Ekstraordinært tilskudd til Dyrsku'n

Som følge av koronapandemien, og myndighetenes tiltak for å hindre smittespredning, er landbruksmessen Dyrsku'n i Seljord avlyst i 2020. Dyrsku'n samler i et vanlig år rundt 90 000 mennesker over tre dager, men faller utenfor de etablerte kompensasjonsordningene for arrangører innenfor kultur-, idretts- og frivillighetssektoren.

Avlysningen av årets arrangement har gjort at selskapet Dyrsku'n Arrangement AS er i en svært krevende økonomisk situasjon. Dyrsku'n står i en særstilling på grunn av sin lange historie og posisjonen som en nasjonal arena og samlingsplass for landbruket. Arrangementet skaper dessuten positive ringvirkninger for økonomien i Seljord og i regionen.

For å legge til rette for videre drift og gjennomføring av kommende års arrangementer, foreslår regjeringen et ekstraordinært tilskudd på 11,2 mill. kroner til Dyrsku'n i 2020. Det vil dekke deler av arrangementets beregnede inntektstap. Utbetalingen av tilskuddet er betinget av notifisering og godkjenning av EFTAs overvåkingsorgan ESA.

2.10 Samferdselsdepartementet

Kap. 1311 Tilskudd til regionale flyplasser

Post 72 Tilskudd til dekking av tap

Bevilgningen foreslås økt med 30 mill. kroner for å ta høyde for forlenget kompensasjonsperiode for Sandefjord lufthavn (Torp).

Ved behandlingen av Innst. 360 S (2019–2020) bevilget Stortinget 90 mill. kroner for å legge til rette for at flyplassen kunne holdes åpen i en periode med redusert reiseaktivitet. Det ble lagt til grunn en kompensasjonsperiode fra mars til september. Endelig støttebeløp skulle fastsettes etter søknad fra selskapet og motregnes mot faktisk behov. Regjeringen antar at flytrafikken trolig vil forbli svekket også de neste månedene, og foreslår derfor at det tas høyde for at kompensasjonsperioden forlenges ut året.

Tilskuddet vil måtte notifiseres til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som statsstøtte, og Samferdselsdepartementet vil etablere en ordning for kontroll med at støtten ikke overstiger det faktiske tapet. Regjeringen legger til grunn at Torp begrenser sine tap så langt det er mulig, og omstiller seg til bærekraftig drift i et marked med lavere etterspørsel de neste årene.

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet

Post 70 Kjøp av persontransport med tog, kan overføres

Stortinget har bevilget til sammen 1 550 mill. kroner til midlertidig økt kjøp av persontransport med tog, jf. Prop. 73 S (2019–2020) og Prop. 127 S (2019–2020). Bevilgningen dekker tilleggsavtaler med togselskapene om å opprettholde et grunnleggende tilbud for arbeidsreiser. Stortinget har gitt Kongen fullmakt til å overskride bevilgningen til formålet med inntil 300 mill. kroner dersom det er nødvendig å forlenge perioden med midlertidig kjøp som følge av smitteverntiltak. Det kan være behov for å videreføre ordningen med tilleggsavtaler ut 2020. Regjeringen legger til grunn at utgiftene til dette kan dekkes innenfor gjeldende bevilgning og fullmakt. Samferdselsdepartementet vil vurdere hvordan ordningen med tilleggsavtaler kan tilpasses at smittesituasjonen i samfunnet er endret sammenlignet med da ordningen ble innført i april.

2.11 Finansdepartementet

Kap. 1605 Direktoratet for forvaltning og økonomistyring

Post 01 Driftsutgifter

Utbetaling til personer uten bankkonto

Norske banker har gjennom sitt infrastrukturselskap Bits AS i fellesskap 26. mai bestemt at det fra 1. juli 2020 ikke lenger skal være plikt for bankene å tilby heving av Giro utbetalinger i kontanter. I tillegg har DNB avvirket sitt samarbeid med Posten om bank-tjenester gjennom postkontor og Post i butikk fra 1. juli 2020. Samarbeidet ble avvirket hovedsakelig på grunn av kostnadene forbundet med løsningen og problemstillinger knyttet til hvitvaskingsregler.

Banktilbudet i Postens nett erstattes av Kontanttjenester i butikk som tilbys i Norges-Gruppens butikker. Heving av Giro utbetalinger i kontanter er ikke omfattet av de nye kontanttjenestene. Dette innebærer at staten får problemer med å utbetale til personer som ikke har bankkonto.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) forvalter på vegne av Finansdepartementet statens konsernkontoordning som omfatter alle statlige inn- og utbetalinger. Etter at bankenes beslutning 26. mai ble kjent, fikk DFØ i kgl. res. 12. juni 2020 fullmakt til å forhandle med banknæringen om en ny løsning for statens betalinger til personer uten bankkonto og med DNB om å forlenge avtalen om banktjenester i Post i butikk til en ny løsning er på plass. Bakgrunnen var at det er helt nødvendig å sørge for at personer uten bankkonto fortsatt kan motta statlig støtte til livsopphold.

I tråd med forutsetningene i kgl. res. inngikk DFØ avtale med DNB om å forlenge visse banktjenester i Post i butikk med Posten i to måneder frem til 1. september 2020. Parallelt har DFØ sammen med DNB, banknæringen og de mest berørte statlige virksomheter arbeidet med å få på plass en alternativ utbetalingsløsning. Fra 1. september har DNB satt i drift en ny betalingskortløsning for statlige utbetalinger til personer uten bankkonto. Løsningen ble prøvd ut i juli og august og er per 1. september tatt i bruk av Nav, Husbanken og deler av Skatteetaten (Nav-innkrevning). Andre banker skal også kunne tilknytte seg løsningen.

Løsningen er aktuell å ta i bruk for andre statlige virksomheter. DFØ vil i sin forvaltning også legge til rette for en hensiktsmessig håndtering for virksomheter som kun sporadisk har behov for å betale til personer uten bankkonto. Statens primære betalingsmåte er fortsatt betaling konto til konto. Som et risikoreduserende tiltak før 1. september har de tre berørte virksomhetene arbeidet med å innhente informasjon om bankkontonummer da personer uten kjent bankkontonummer i mange tilfeller har bankkonto uten at det er opplyst om. Dette har bidratt til å begrense bruken og antall betalingskort i den nye løsningen.

Statens utgifter for ny betalingskortløsning er for 2020 beregnet til 32,5 mill. kroner. Dette omfatter engangskostnader knyttet til to måneders forlengelse av bank i Post i butikk-løsningen og utviklingskostnader for den nye betalingskortløsningen. I tillegg kommer driftsutgifter som gjelder tjenester for drift av løsningen i bankene og mottakernes transaksjoner ved bruk av kortet. Ressurser til administrasjon av løsningen i DFØ vil for 2020 dekkes innenfor driftsbudsjettet til DFØ.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 32,5 mill. kroner som følge av etablering og drift av ny betalingskortløsning som kan benyttes for statens utbetalinger til personer uten bankkonto.

Kap. 1634 Kompensasjon for inntektssvikt som følge av virusutbruddet

Post 70 Tilskudd til støtteberettigete virksomheter, overslagsbevilgning

Kompensasjonsordningen for næringslivet ble raskt iverksatt etter innføring av de strenge smitteverntiltakene våren 2020. Formålet med ordningen var å trygge arbeidsplasser, slik at økonomien raskt kunne ta seg opp igjen etter krisen. Den midlertidige tilskuddsordningen skulle bedre likviditeten i næringslivet og på den måten hjelpe levedyktige bedrifter som ble hardt rammet av virusutbruddet og unngå unødvendige konkurser ved å at bedriftene kom seg gjennom den første fasen av krisen.

Ordningen ble først innført for perioden mars-mai, og senere forlenget for månedene juni-august i en mer begrenset forstand. Det er bevilget 30 mrd. kroner til ordningen. Søknadsfristen for å søke om støtte i mars, april og mai var 31. juli 2020, og for disse månedene er det nå utbetalt 5 mrd. kroner. Søknadsfristen for å søke om støtte for juni, juli og august er 31. oktober 2020. Per. 14. september er det utbetalt 0,7 mrd. kroner for de tre siste månedene.

Utbetalingene gjennom ordningen har vært betydelig lavere enn først antatt. Med utgangspunkt i data fra Skattedirektoratet, fra næringsoppgaver og næringsrapporter for 2018, ble det på usikkert grunnlag opprinnelig anslått et behov for tilskudd på mellom 10 mrd. kroner og 20 mrd. kroner per måned, og det ble det anslått at opp mot 100 000 bedrifter ville søke om støtte. Grunnet den store usikkerheten valgte man å legge seg i øvre sjikt av kostnadsberegningene.

Det er positivt at utviklingen frem mot sommeren ikke ble så dystert som først fryktet. I hovedsak skyldes dette at aktiviteten tok seg raskere opp enn ventet, slik at færre bedrifter enn først lagt til grunn hadde et stort omsetningsfall over flere måneder. Antallet søkere ble mer enn halvert fra april til mai, da mange av de strenge smitteverntiltakene var lempet på. Åpenhet om støttetildeling kan også ha ført til at noen foretak har valgt å ikke søke. Enkelte foretak som har fått innvilget støtte har valgt å betale tilbake fordi økt aktivitet i månedene etter støttemåned gjør at de likevel ikke hadde behov for støtten.

Samlet nedjusteres anslaget for kompensasjonsordningen for foretak med stort omsetningsfall fra 30 mrd. kroner til 7 mrd. kroner for 2020. Det foreslås på denne bakgrunn å redusere bevilgningen på posten med 23 mrd. kroner.

Post 72 Støtte for å ta permitterte tilbake i jobb, overslagsbevilgning

Lønnsstøtteordningen ble presentert i Prop. 127 S (2019–2020) den 29. mai. Formålet med ordningen var å bidra til å redusere det høye antallet permitterte og redusere risikoen for at ledigheten skulle forbli på et høyt nivå. I ordningen får arbeidsgivere tilskudd for å ta permitterte ansatte tilbake i jobb, for månedene juli og august 2020. Ordningen gjaldt for arbeidstakere som var permittert per 28. mai og som var tatt tilbake i arbeid innen inngangen til måneden det skulle søkes støtte for.

Portalen for å søke om støtte for å ha tatt permitterte tilbake i juli og august åpner tidlig i oktober, med søknadsfrist 5. november 2020. Det foreligger derfor fortsatt begrenset med informasjon om hva faktisk bruk av ordningen vil bli.

Da lønnsstøtteordningen ble lansert var om lag 217 000 personer helt eller delvis permitterte. Det ble gjort et overslag som kunne være forenlig med at alle permitterte ble tatt tilbake i arbeid. I løpet av støtteperioden juli-august er antallet helt eller delvis permitterte blitt redusert med i overkant av 100 000. For å få støtte må bedriftene rapportere minst 10 pst. omsetningsfall. Mange bedrifter hadde høy aktivitet i sommermånedene. Det er usikkert hvor mange av de permitterte som ble tatt tilbake i virksomheter som er berettiget støtte og hvor mange av disse virksomhetene som velger å søke. På dette grunnlaget foreslås det å nedjustere rammen for første periode med tilskudd ved avbrutt permittering fra 4 mrd. kroner til 700 mill. kroner.

Arbeidsledigheten har avtatt, men antall permitterte er fortsatt høyt. Per. 31. august var det registrert om lag 89 800 helt eller delvis permitterte, tilsvarende 3,2 pst. av arbeidsstyrken. Det er en reduksjon på 0,7 prosentenheter fra utgangen av juli 2020. Selv om lønnsstøtte normalt bør unngås, vurderer regjeringen at en ny periode med midlertidig lønnsstøtte kan bidra til å motvirke passivitet og redusere risiko for langvarig lediggang. Ordningen kan bidra til at bedrifter som opplever stor usikkerhet kan velge å ta sine permitterte tilbake tidligere enn ellers. Regjeringen foreslår å innføre lønnsstøtte for ytterligere én periode, se Prop. 140 L (2019–2020), for månedene oktober, november og desember 2020. En ny periode av ordningen er på usikkert grunnlag anslått å gi utbetalinger på om lag 300 mill. kroner i 2021. Regjeringen kommer tilbake i Statsbudsjettet 2021 med forslag til bevilgning knyttet til andre periode med ordningen.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 3,3 mrd. kroner knyttet til nytt anslag for første periode med lønnsstøtteordning ved avbrutt permittering.

Andre saker

Status for garantiordningen for banklån til bedrifter

Garantiordningen for banklån til bedrifter ble i vår forlenget ut året, og har til nå bidratt til at om lag 3 500 bedrifter over hele landet har fått tilgang til nødvendig likviditet. Det kan ha reddet mange arbeidsplasser og forhindre tap av levedyktige bedrifter. Bankene hadde per 2. september brukt 9,5 mrd. kroner (19 pst.) av garantirammen på 50 mrd. kroner. En nærmere redegjørelse for status vil bli gitt i Nasjonalbudsjettet 2021.

Status for Statens obligasjonsfond

Statens obligasjonsfond (SOF) ble opprettet for å bidra til likviditet og kapitaltilgang i det norske obligasjonsmarkedet. Fondet ble opprettet med en ramme på 50 mrd. kroner, og forvaltes av Folketrygdfondet etter et mandat gitt av Finansdepartementet. Ved utgangen av første halvår hadde Folketrygdfondet investert 3,6 mrd. kroner i obligasjonsmarkedet. Den investerte delen av fondet fikk en avkastning på 3,6 pst. og resultatet var 104 mill. kroner. Folketrygdfondet har investert betydelige midler i det norske obligasjonsmarkedet på vegne av SOF. Fondet er i hovedsak investert i ikke-finansielle selskaper, også i selskaper med betydelig kredittrisiko. Regjeringen anser at forvaltningen av Statens obligasjonsfond hittil er i tråd med Stortingets intensjon om å bidra til likviditet og kapitaltilgang i det norske obligasjonsmarkedet.

Betalingsutsettelse av skatte- og avgiftskrav mv.

Som følge av virusutbruddet ble det iverksatt flere tiltak for å bedre skatte- og avgiftspliktiges likviditetssituasjon. Det ble blant annet gitt utsatt forfall for en rekke skatte- og avgiftskrav. Videre ble det innført en midlertidig ordning for betalingsutsettelser ved likviditetsproblemer som følge av virusutbruddet som er mer fleksibel enn den ordinære ordningen for betalingsutsettelse, se omtale i Prop. 107 LS (2019–2020) Endringer i skatte-, avgifts- og tollovgivinga. Etter den midlertidige ordningen kan utsettelse gis i perioden 10. juni og frem til 31. desember 2020. Det kan gis utsettelse for de fleste skatte- og avgiftskrav, og for krav som er omfattet av lov om Statens innkrevingssentral. Forsinkelsesrenten er satt ned til 6 pst. i perioden 10. juni til 31. desember 2020, uavhengig av om det er søkt om utsettelse.

Så langt har det ikke vært økning i antall konkurser under koronapandemien. Ifølge Statistisk sentralbyrås konkursstatistikk er det frem til og med uke 36 åpnet 2 407 konkursbehandlinger, mot 2 666 på samme tid i fjor. Det kan være flere årsaker til dette. Det går normalt noe tid fra et foretak kommer i vanskeligheter til det blir insolvent og blir begjært konkurs. Samtidig har skattemyndighetene utvist varsomhet med innkrevingen etter virusutbruddet, blant annet ved i mindre grad å begjære konkurs. I en normal-situasjon er skattemyndighetene rekvirent for et flertall av konkurssakene. I perioden 13. mars til 6. september 2020 begjærte skatteoppkreverne og skattekontorene til sammen under 600 konkurser, mens de begjærte om lag 2 300 konkurser i samme periode i 2019. At åpnede konkurser likevel ligger oppunder nivået fra fjoråret, må derfor bero på en økning i antall begjæringer fra andre kreditorer og/eller frivillige oppbud.

Skatteetaten har per 9. september mottatt over 13 000 søknader om betalingsutsettelser etter den forenklede ordningen. Betalingsutsettelse kan gis for de fleste skatte- og avgiftskrav etter den midlertidige utsettelsesordningen. Der det er innvilget en betalingsutsettelse, er innkrevingssmyndighetene forhindret fra å drive tvangsinnfordring og fra å begjære konkurs. I praksis kan det innebære at konkursbegjæringene fra skattemyndighetene vil bli lavere enn normalt også utover høsten. Færre konkursbegjæringer nå vil kunne motsvares av flere begjæringer på et senere tidspunkt.

Når den forenklaede ordningen avvikles, vil mange virksomheter kunne få problemer med å innfri kravene umiddelbart. De kan da søke om betalingsutsettelse etter de ordinære lempningsbestemmelsene i skattebetalingsloven. Utsatt betaling kan bli gitt under de ordinære reglene for skyldnere som har et midlertidig likviditetsproblem som følge av virusutbruddet, dersom vilkårene for utsettelse er oppfylt. Et vilkår er at skyldner tilbyr bedre dekning enn ved tvangsinnfordring, og tilbudet må være det beste skyldneren kan tilby.

Det er også innført en midlertidig ordning med rekonstruksjon for å avhjelpe økonomiske problemer som følge av virusutbruddet, se Prop. 75 L (2019–2020). Hovedformålet med ordningen er å redusere risikoen for unødige konkurser i levedyktige virksomheter som er rammet av en akutt svikt i inntektene som følge av utbruddet. Foreløpig er denne ordningen med rekonstruksjon lite benyttet. Det kan også ha sammenheng skattemyndighetenes tilbakeholdenhet ved innfordring og utsettelsesordningene.

Regjeringen vurderer løpende behovet for betalingsutsettelser opp mot ulempene med å gi slike utsettelser.

Midlertidige tiltak på avgiftssiden

På avgiftssiden er det innført to midlertidige tiltak. Flypassasjeravgiften er opphevet for flyginger i perioden fra 1. januar til og med 31. oktober, og den lave merverdiavgiftssatsen er satt ned fra 12 pst. til 6 pst. i perioden fra 1. april til og med 31. oktober 2020. Regjeringen foreslår ikke å forlenge tiltakene.

Den midlertidige opphevelsen av flypassasjeravgiften var ment som en tidsbegrenset lettelse for flyselskapene etter utbruddet av koronaviruset. Flyselskapenes utfordringer skyldes i hovedsak manglende inntekter og svak likviditet. Å oppheve avgiften i ytterligere en periode vil være et lite målrettet tiltak for å avhjelpe flyselskapenes vanskeligheter. Avgiften betales per passasjer som flyr. Avgiftsbelastningen vil dermed avhenge av flyselskapenes aktivitet. I en periode med lav aktivitet, er også flyselskapenes avgiftsbelastning lav. Store deler av opphevelsen av avgiften vil trolig veltes over i prisene. Det er tvilsomt at mindre prisreduksjoner påvirker omfanget av flyginger i en periode hvor det er smittefrykt, reiseråd og generell usikkerhet som i første rekke avgjør etterspørselen etter flyreiser.

Den midlertidige reduksjonen i den lave merverdiavgiftssatsen har til formål å lette avgiftsbyrden for tjenestetilbydere omfattet av den lave satsen. Den lave satsen omfatter persontransport, overnatting, allmennkringkasting, adgang til kino, museer, fornøylesparker og store idrettsarrangement. Det er lite målrettet å støtte virksomheter som har økonomiske problemer som følge av koronapandemien gjennom lavere merverdiavgiftssats. Merverdiavgiften er en generell avgift på forbruk. Når forbruket går ned, går også virksomhetens merverdiavgiftsbelastning ned. Størsteparten av støtten som gis ved redusert merverdiavgiftssats, går dermed til virksomhetene med omsetning som i liten grad påvirkes av pandemien, mens virksomheter som opplever etterspørselssvikt, i mindre grad har nytte av den. Omsetning med redusert sats er heller ikke et godt og målrettet kriterium for å treffe de som virkelig trenger støtte.

Regjeringen vil fortsatt hjelpe reiselivet, kulturlivet og idretten under koronapandemien. Hjelpen vil gis gjennom målrettede støtteordninger som vil fremme aktivitet og omstilling. Regjeringen foreslår å innføre en ny kompensasjonsordning for reiselivet. Støtte til kollektivtransport gjennom fylkeskommunale tilskudd foreslås økt med 1,5 mrd. kroner. I tillegg foreslår regjeringen å forlenge kompensasjons- og stimuleringsordningene for arrangører innen kultur, idrett og frivillighet ut 2020.

2.12 Olje- og energidepartementet

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

Post 73 (Ny) Ekstraordinært tilskudd til ONS

Stiftelsen ONS (Offshore Northern Seas) arrangerer annet hvert år et av verdens ledende energimøtesteder med rundt 70 000 besøkende fra 100 nasjoner. ONS 2020 ble kansellert på grunn av myndighetenes tiltak for å motvirke smittespredning. Alysningen har ført til en svært krevende økonomisk situasjon for stiftelsen. ONS faller utenfor de etablerte kompensasjonsordningene for arrangører innenfor kultur-, idretts- og frivillighetssektoren. Arrangementet er en viktig internasjonal møteplass for norske aktører i energinæringene. I tillegg genererer det stor aktivitet og inntekter for lokalsamfunnet.

Det foreslås et ekstraordinært tilskudd på 21 mill. kroner for å dekke deler av underskuddet til ONS i 2020. Utbetalingen av tilskuddet er betinget av notifikasjon og godkjenning av EFTAs overvåkingsorgan ESA.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet) i samsvar med et vedlagt forslag.

Foreløpig utgåve

Forslag
til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2020 under
Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og
beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet,
Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet,
Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet,
Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet,
Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet
(økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

I

I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
240		Fagskoler:	
	61	Utviklingsmidler til fagskoler, forhøyes med fra kr 43 204 000 til kr 53 204 000	10 000 000
325		Allmenne kulturformål:	
	77	Kompensasjons- og stimuleringsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet, forhøyes med fra kr 3 120 000 000 til kr 5 020 000 000	1 900 000 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 18 906 216 000 til kr 18 988 216 000	82 000 000
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 938 219 000 til kr 977 719 000	39 500 000
553		Regional- og distriktsutvikling:	
	61	Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling, forhøyes med fra kr 1 363 307 000 til kr 1 483 307 000	120 000 000
(NY)	67	Tilskudd til kommuner som vil kompensere bedrifter som rammes av omfattende lokale smitteverntiltak, <i>kan overføres</i> , bevilges med	200 000 000
571		Rammetilskudd til kommuner:	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572, post 64</i> , forhøyes med fra kr 1 984 000 000 til kr 2 484 000 000	500 000 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner:	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571, post 64</i> , forhøyes med fra kr 1 882 000 000 til kr 3 382 000 000	1 500 000 000
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse:	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 5 346 000 000 til kr 5 361 000 000	15 000 000
666		Avtalefestet pensjon (AFP):	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 2 750 000 000 til kr 2 756 000 000	6 000 000
667		Supplerende stønad til personer over 67 år:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 320 000 000 til kr 321 000 000	1 000 000
710		Vaksiner mv.:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 300 925 000 til kr 305 925 000	5 000 000
(NY)	23	Forhåndsavtaler om vaksine mot covid-19, bevilges med	500 000 000

745	Folkehelseinstituttet:	
	1 Driftsutgifter, forhøyes med	10 000 000
	fra kr 1 131 075 000 til kr 1 141 075 000	
762	Primærhelsetjeneste:	
	63 Allmennlegetjenester, forhøyes med	210 000 000
	fra kr 244 281 000 til kr 454 281 000	
846	Familie- og oppveksttiltak:	
	71 Utviklings- og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med	11 100 000
	fra kr 28 393 000 til kr 39 493 000	
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med	450 000
	fra kr 69 072 000 til kr 68 622 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	1 600 000
	fra kr 12 016 000 til kr 10 416 000	
	72 Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med	450 000
	fra kr 127 278 000 til kr 127 728 000	
860	Forbrukerrådet:	
	51 Markedsportaler, forhøyes med	2 000 000
	fra kr 20 711 000 til kr 22 711 000	
882	Kirkebygg og gravplasser:	
	70 Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser, nedsettes med	400 000
	fra kr 17 890 000 til kr 17 490 000	
900	Nærings- og fiskeridepartementet:	
(NY)	25 Forvaltning og utvikling av kompensasjonsordning mv., bevilges med	25 000 000
(NY)	84 Midlertidig tilskuddsordning for reiseliv på Svalbard, bevilges med	25 000 000
1138	Støtte til organisasjoner m.m.:	
(NY)	73 Ekstraordinært tilskudd til Dyrsku'n, bevilges med	11 200 000
1311	Tilskudd til regionale flyplasser:	
	72 Tilskudd til dekking av tap, forhøyes med	30 000 000
	fra kr 90 000 000 til kr 120 000 000	
1605	Direktoratet for forvaltning og økonomistyring:	
	1 Driftsutgifter, forhøyes med	32 447 000
	fra kr 751 271 000 til kr 783 718 000	
1634	Kompensasjon for inntektssvikt som følge av virusutbruddet:	
	70 Tilskudd til støtteberettigete virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	23 000 000 000
	fra kr 30 030 000 000 til kr 7 030 000 000	
	72 Støtte for å ta permitterte tilbake i jobb, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	3 300 000 000
	fra kr 4 000 000 000 til kr 700 000 000	
1800	Olje- og energidepartementet:	
(NY)	73 Ekstraordinært tilskudd til ONS, bevilges med	21 000 000
2410	Statens lånekasse for utdanning:	
	50 Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	18 300 000
	fra kr 8 572 747 000 til kr 8 591 047 000	
	90 Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	2 000 000
	fra kr 34 176 819 000 til kr 34 178 819 000	
2530	Foreldrepenger:	
	70 Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	270 000 000
	fra kr 19 620 000 000 til kr 19 890 000 000	
	71 Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	35 000 000
	fra kr 840 000 000 til kr 805 000 000	
	73 Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	1 000 000
	fra kr 51 000 000 til kr 52 000 000	

2541	Dagpenger:	
70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 53 579 000 000 til kr 46 149 000 000	7 430 000 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:	
70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 965 000 000 til kr 1 090 000 000	125 000 000
2543	Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger:	
70	Stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 3 600 000 000 til kr 1 400 000 000	2 200 000 000
71	Stønad til lærlinger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 250 000 000 til kr 153 000 000	97 000 000
2620	Stønad til enslig mor eller far:	
70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 740 000 000 til kr 1 680 000 000	60 000 000
72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 124 000 000 til kr 123 000 000	1 000 000
73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 53 000 000 til kr 48 000 000	5 000 000
76	Bidragforscott, nedsettes med fra kr 705 000 000 til kr 700 000 000	5 000 000
2650	Sykepenger:	
70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 45 020 000 000 til kr 42 400 000 000	2 620 000 000
71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 960 000 000 til kr 1 750 000 000	210 000 000
72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 11 840 000 000 til kr 3 160 000 000	8 680 000 000
75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 2 230 000 000 til kr 2 190 000 000	40 000 000
2651	Arbeidsavklaringspenger:	
70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 31 315 000 000 til kr 30 030 000 000	1 285 000 000
71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 148 000 000 til kr 133 000 000	15 000 000
72	Legeerklæringer, nedsettes med fra kr 370 000 000 til kr 360 000 000	10 000 000
2655	Uførhet:	
70	Uføretrygd, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 99 130 000 000 til kr 99 960 000 000	830 000 000
75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 66 000 000 til kr 69 000 000	3 000 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.:	
71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 1 600 000 000 til kr 1 610 000 000	10 000 000
73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning, forhøyes med fra kr 120 000 000 til kr 127 000 000	7 000 000
74	Tilskudd til biler, forhøyes med fra kr 745 000 000 til kr 775 000 000	30 000 000
75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler, forhøyes med fra kr 3 460 000 000 til kr 3 560 000 000	100 000 000
76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester, nedsettes med fra kr 325 000 000 til kr 310 000 000	15 000 000

2670	Alderdom:	
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 77 430 000 000 til kr 77 670 000 000	240 000 000
71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 152 520 000 000 til kr 153 010 000 000	490 000 000
72	Inntekts pensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 4 120 000 000 til kr 4 130 000 000	10 000 000
2680	Etterlatte:	
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 105 000 000 til kr 1 100 000 000	5 000 000
72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 82 000 000 til kr 84 000 000	2 000 000
2711	Spesialisthelsetjeneste mv.:	
70	Spesialisthjelp, nedsettes med fra kr 2 245 025 000 til kr 2 150 025 000	95 000 000
71	Psykologhjelp, nedsettes med fra kr 340 000 000 til kr 334 000 000	6 000 000
72	Tannbehandling, nedsettes med fra kr 2 225 000 000 til kr 2 035 000 000	190 000 000
76	Private laboratorier og røntgeninstitutt, nedsettes med fra kr 1 170 000 000 til kr 1 161 000 000	9 000 000
2751	Legemidler mv.:	
70	Legemidler, forhøyes med fra kr 10 371 000 000 til kr 10 410 000 000	39 000 000
2752	Refusjon av egenbetaling:	
70	Egenandelstak 1, nedsettes med fra kr 5 540 167 000 til kr 5 267 667 000	272 500 000
71	Egenandelstak 2, nedsettes med fra kr 1 020 000 000 til kr 895 000 000	125 000 000
2755	Helsetjenester i kommunene mv.:	
70	Allmennlegehjelp, forhøyes med fra kr 5 390 113 000 til kr 5 615 113 000	225 000 000
71	Fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i> , nedsettes med fra kr 1 190 000 000 til kr 1 080 000 000	110 000 000
73	Kiropraktorbehandling, nedsettes med fra kr 192 000 000 til kr 178 000 000	14 000 000
75	Logopedisk og ortoptisk behandling, nedsettes med fra kr 190 000 000 til kr 176 000 000	14 000 000
2756	Andre helsetjenester:	
70	Helsetjenester i annet EØS-land, nedsettes med fra kr 18 000 000 til kr 10 000 000	8 000 000
71	Helsetjenester i utlandet mv., nedsettes med fra kr 410 000 000 til kr 350 000 000	60 000 000
72	Helsetjenester til utenlandsboende mv., nedsettes med fra kr 260 000 000 til kr 215 000 000	45 000 000
2790	Andre helsetiltak:	
70	Bidrag, nedsettes med fra kr 230 000 000 til kr 195 000 000	35 000 000

Inntekter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
3710		Vaksiner mv.:	
	3	Vaksinesalg, nedsettes med fra kr 95 585 000 til kr 28 085 000	67 500 000
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs:	
	70	Dividende, forhøyes med fra kr 185 000 000 til kr 210 000 000	25 000 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2020 kan overskride bevilgningen på kap. 710 Vaksiner mv., post 23 Forhåndsavtaler om vaksine mot covid-19, med inntil 500 mill. kroner til inngåelse av forhåndsavtaler om kjøp av vaksiner mot covid-19.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger til tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivs-næringen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
2421		Innovasjon Norge	
	50	Innovasjon - prosjekter, fond	250 mill. kroner

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 09/2020



Foreløpig utgave